Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 3 июль
ЧОРШАНБА
№ 126 (5.168).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

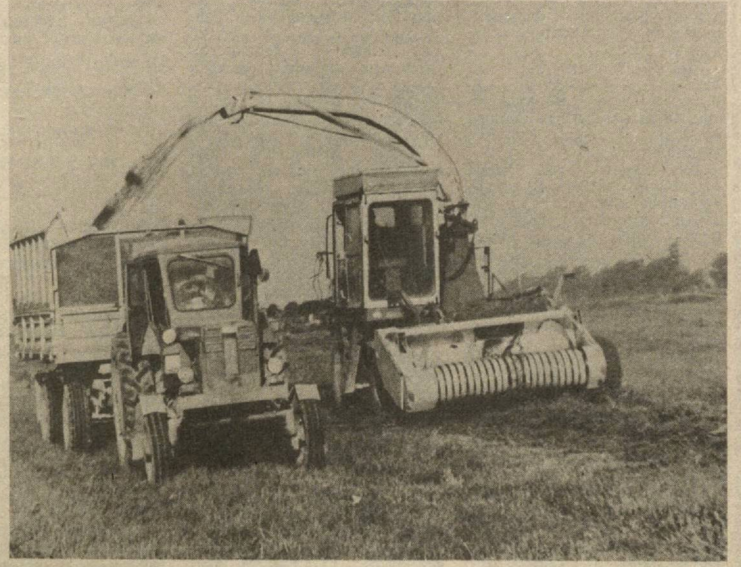

Нишон районидаги «Туркманистон» давлат хўжалиги озуқакорлари мусобақага қизғин тус беришаяпти. 630 гектар ердаги беда тез ва соз ўриб олинмоқда. Муҳим ишда ихтисослашган бригада бошлиғи Ҳаким Худойбердиевнинг омилкорлиги, ташкилотчилиги қўл келмоқда.

Кунига 60—65 тонна ем-хашак жамғарилаяпти.
СУРАТЛАРДА: 1. Бригада бошлиғи Ҳ. Худойбердиев. 2. Беда ўрими пайти.

Ш. СУЛТОНОВ олган суратлар.

ОЗУҚА МЎЛЛИГИ—МАҲСУЛОТ СЕРОБЛИГИ

Халқимизда «Ҳар ким меҳнатидан топади», деган нақл бор. Ҳақ гап. Меҳнат қилган асло хор бўлмайди. Баъзилар, ишлаяпмизу, аммо топганимиз рўзғор тебратишга ҳам етмаяпти, дея баҳслашиши мумкин. Бунга ҳам қўшиламан. Гап шундаки, бозор иқтисодиёти олдимизга қатъий талаблар қўйди. Энди вақтдан, ички имкониятлардан, илғорлар тажрибасидан унумли фойдаланиш керак. Омилкор, ишбилармон кишигина кўзланган мақсадга эришади.

Бир нарса кишини қувонтиради: одамлар қуруқ гап сўзлар, митингбозликлар қорин тўйғизмаслигини яхши тушунишди. Зеро, сафсатага вақт йўқ. Дангасалик қилиб кўринг-чи...

Хўжалигимиз чорвадорлари бу йил масъулиятни чуқур ҳис қилишаяпти. Сабоқлардан тўғри хулоса чиқарилди. Астойдил тер тўккан албатта мақсадига етади. Ҳозирги кунда 340 бош соғин сигиримиз бор. Имкониятлар пухта ҳисобга олиниб, бу йил 980 тонна сут, 155 тонна гўшт етиштиришни режалаштирганмиз. Ваъдани устидан чиқишнинг ўзи бўлмайди. Йил бошидан аниқ тадбирлар белгилаб, изчил амалга оширишга киришилди. Коммунистлар шахсий намуна кўрсатишмоқда. Чорвачиликни ривожлантиришнинг бош омили озуқадир. Бу масалага муносабат тубдан ўзгарди. Тажрибали мутахассислар ёрдамида ўтган йилнинг август, сентябрь ойларида 160 гектар майдонга беда ва тритикалини аралаштириб экдик. Яхши парваришладик. Натижада чорва моллари шу йил апрелдан бошлаб кўк ўт билан тўла таъминланди. Говмишларнинг оғзи тўйимли емишга тегиши билан маҳсулдорлик кўпайди. Авваллари кунига ўрта ҳисобда 220 килограммдан сут соғиб олинаётган бўлса, омилкорлик туфайли бу кўрсаткич 330 килограммга етди.

Тритикали экилган ернинг гектаридан 250 центнердан, ҳаммаси бўлиб 4 минг тонна кўк масса йиғиштириб олинди. 800 тоннасини кўк ҳолида молларга едирдик. 700 тоннаси аҳолига сотилди. 2500 тоннаси эса махсус тайёрланган ўраларга жойлаштирилди. Май ойининг бошидаёқ бу ажойиб экинни саранжомлаб, 171 гектар майдондаги эски беда ўримини бошладик. Шу тариқа молларни кўк озуқа билан узлуксиз таъминлаш йўлга қўйилди. Кўп йиллик тажрибага кўра шундай дейман: беда — бебаҳо ўсимлик. Унга бўлган муносабат ўзгарганлиги тармоқнинг ривожланишида муҳим омил бўлди. Ҳар сигирдан кунига 11 килограммдан маҳсулот ола бошладик.

Озуқа тайёрлашга махсус бригадалар жалб этилди. Беданинг биринчи ўрими ўн кунда тугалланди. Социалистик мусобақа, маданий-маиший шароит кўнгилдагидек эканлиги одамлар кайфиятини оширди. Улар дақиқалардан унумли фойдаландилар. Беданинг иккинчи ўримидан 30 центнердан, учинчисидан 26, тўртинчисидан 20, бешинчисидан 15 центнердан ҳосил олиш ниятидамиз. Озуқада протеин моддасини тўла сақлаб қолишга ҳаракат қилаяпмиз. Шу мақсадда уни салқин пайтларда ўриб оламиз.

Агротехник тадбирлар бир-бирига боғлаб олиб борилаяпти. Илғорлар тажрибасини кенг қўлланиб, кутилган натижага эришдик. Тритикали ўриб олинган ердаги беда ҳам ўримга кирди. Ният гектаридан камида 100 центнердан пичан олиш. Шу ўринда бригада бошлиғи Нишонбой Отаматов фаолияти хусусида тўхталмоқчиман. У ўз ишининг фидойиси. Бир сўзли, ўта тадбиркор. Иш манфаати йўлида раҳбарлар билан талашиб-тортишишдан чўчимайди. Нишонбой ака кўпгинахайрли ташаббуслар бошловчисидир. Абдураззоқ Мирахмедов, Розиқ Содиқов каби ижарачилар билан чорвачиликни ривожлантиришга катта ҳисса қўшмоқда. Бу тиниб-тинчимас қалб соҳиби бор жойда иш олдинга босади, исрофгарчиликка йўл қўйилмайди. Н. Отаматов тажрибакорлар билан беданинг уч баргли навини экишни тавсия этди. Мутахассислар унинг фикрини қўллаб-қувватлашди. Натижасидан хўжалик ҳам, ижарачилар ҳам баҳраманд бўлишаяпти.

Агар чорвадор маккажўхорига етарли эътибор бермаса қишловни ҳеч қачон кўнгилдагидек ўтказолмайди. Бунга йиллар мобайнида чуқур ишонч ҳосил қилганман. Паҳлавон экин парваришига Араббой Раҳимов масъул, 62 гектар майдонга силос учун макка экилди. Ният ҳар гектар ердан 400 центнер атрофида кўк поя олиш. 190 гектар майдонда бошоқли дон етиштирилди. Жамолиддин Ёрматов бу муҳим соҳадаги ишларни зиммасига олганди. Ишончни оқлаяпти.

Хўжалигимиз озуқакорлари ёзнинг қоқиси ҳам қишга дори бўлади, деган пурҳикмат сўзнинг мағзини чаққанлардан. Шу боис бутун диққат-эътибор мўл ва сифатли емиш тайёрлашга қаратилган. Сигир соғувчилар ҳам бўш келишмаяпти. Иккинчи кварталда маҳсулдорлик сезиларли даражада ошди. Режалар зиёдаси билан бажарилаяпти. Бироқ хотиржамланишга ўрин йўқ.

Совхоз партия комитети иқтисодиётни мустаҳкамлаш, ишчи ва хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш юзасидан дуруст тадбирларни амалга оширмоқда. 40 нафар тарғиботчи илғор иш усулларининг иқтисодий ва тарбиявий аҳамиятини кенг тарғиб этишаяпти. Озуқа муаммоси ҳал этилаётганлиги фермерлик ҳаракатини ривожлантиришга ҳам имкон яратаяпти. Юқорида озуқакорларнинг шу кунлардаги самарали меҳнати, ютуқлар омили ҳақида тўхталдик. Бироқ зарбдор тармоқда ечимини кутаётган муаммолар етарли. Шу боис, ўзаро талабчанликни янада кучайтириб, кун сайин унумли ишлашга ҳаракат қилаяпмиз.

М. ҚЎЧҚОРОВ,
Марҳамат районидаги «Андижон 50 йиллиги» давлат хўжалиги бош зоотехниги.

ФЕРМАЛАРДАН ДАРАКЛАР

ҒИЖДУВОН

Азамат Ҳайитов ўн йилдан буён чўпонлик касбини эъзозлаяпти. Унинг бой тажрибаси оммалаштирилмоқда. Моҳир чорвадор кўп йиллик меҳнат фаолияти давомида олти нафар лаёқатли шогирдлар тайёрлади. Бу йилги тўл олиш мавсумида шахсий намуна кўрсатди. 400 бош совлиқнинг ҳар юзидан 106 тадан соғлом қўзи олди. Уларнинг кўпи меҳр билан парвариш қилинмоқда.

Г. АҲАДОВА.

ПАХТАОБОД

Орифжон Мирзаев номи «Москва» колхозида алоҳида ҳурмат билан тилга олинади. У ҳамкасби Абдумўмин Шамсиддинов билан сидқидил тер тўкиб, қарамоғидаги молларни намунали парваришламоқда. Ҳар бир сўқимнинг тирик вазни 400 килограммдан кам бўлмаяпти.

Хўжалик фермасида сўз ва шахсий ибрати билан бошқаларни олға ундаётган ўз касбининг усталари кўп. Марямхон Исаева, Қориянхон Отабоева, Раҳимахон Саттиқулова кунига ҳар сигирдан 12 килограммгача серқаймоқ сут соғиб олишмоқда.

Т. ҚУРБОНОВ.

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг қарори

ЯНГИ ВА ҚАЙТА ИШЛАНГАН МЕВА-САБЗАВОТ МАҲСУЛОТЛАРИНИ РЕСПУБЛИКАДАН ЧЕТГА ЧИҚАРИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

Мавжуд мева-сабзавот маҳсулотларидан оқилона фойдаланиш, колхозлар, совхозлар, бошқа қишлоқ хўжалиги ва тайёрлов ташкилотларининг зарур воситалар ҳамда ресурсларга бўлган биринчи навбатдаги эҳтиёжларини қондириш, етиштирилган ҳосилни сотишда шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгаларига ёрдам бериш ва республиканинг истеъмол бозорини ҳимоя қилишни таъминлаш мақсадида Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Белгилансинки, узум, янги ва қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотларини республикалараро битимлар ва бевосита алоқалар бўйича республикадан Умумиттифоқ фондига етказиб бериш асосан республика корхоналари, хўжаликлари ва аҳолиси учун ғоят танқис бўлган озиқ-овқат, халқ истеъмоли моллари ва ишлаб чиқариш-техника маҳсулотларига алмаштириш шартларидаги шартномалар бўйича амалга оширилади.

Умумиттифоқ фонди ҳисобига махсус истеъмолчиларга етказиб бериладиган мева-сабзавот маҳсулотлари, шунингдек ялпи етилиш мавсумида тез сотишни талаб қиладиган эртаги карам ва полиз маҳсулотлари (тарвузлар)нинг бир қисми бундан мустаснодир.

2. «Узплодоовошвинпром» концерни, «Узкоопзаготторг» бирлашмаси, Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети бир ой муддат ичида маҳсулотларни олувчилар билан илгари тузилган, моллар ва моддий ресурсларни муқобил етказиб бериш кўзда тутилмаган шартномаларни қайта кўриб чиқсинлар, бунда четга чиқариладиган маҳсулотларга алмаштирилган зарур товарлар, биринчи навбатда, озиқ-овқат маҳсулотлари республикага келтирилишини таъминлашни назарда тутсинлар.

3. 1-банднинг биринчи хатбошида кўзда тутилган узум ва янги маҳсулотларни четга чиқариш учун колхозларга, совхозларга, корхоналарга, тайёрлов ва бошқа ташкилотларга рухсатнома Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг («Ташгорагропром» хўжаликлари учун) махсус комиссиялари томонидан берилади. Рухсатнома «Узплодоовошвинпром» ва «Узкоопзаготторг»нинг вилоят бўлинмаларида рўйхатдан ўтказилади.

Бунда маҳсулотларни четга чиқариш учун рухсатнома уларни республика фондига етказиб беришнинг тасдиқланган ҳажмлари, яъни етиштириш ҳажмларининг камида 60 фоизи албатта бажарилган тақдирда берилади.

Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитетига Умумиттифоқ фондига маҳсулот етказиб бериш ва республикалараро битимлар бўйича маҳсулот етказиб бериш қандай бажарилаётганини назорат қилиш юклатилсин, бунда ушбу ҳолатда маҳсулотларни сотиш шартномавий (эркин) нархлар бўйича амалга оширилиши назарда тутилсин.

Қуритилган сабзавотлар, кишмиш ва майиз, мева-сабзавот консервалари, жумладан, помидор шарбати ва винобоп маҳсулотларни (Умумиттифоқ фондига ва республикалараро битимлар бўйича етказиб беришдан ташқари) четга чиқариш учун рухсатнома фақат Вазирлар маҳкамаси ҳузуридаги республика комиссияси томонидан ва айирбошлаш бўйича иқтисодий жиҳатдан фойдали шартномалар мавжуд бўлгандагина берилади.

4. 1991 йил 1 июлидан бошлаб кооперативлар, ижарачилар, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгалари, бошқа ташкилотлар ва фуқаролар республикадан четга чиқарадиган узум, янги, қуритилган ва қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотларига бож жорий этилсин.

Белгилаб қўйилсинки, бож Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг 1991 йил 5 апрелдаги 89-сон қарорига мувофиқ мева-сабзавот маҳсулотларига белгиланган ўртача энг юқори шартномавий нархларга нисбатан фоиз ҳисобида олинади.

Бож миқдори иловага мувофиқ тасдиқлансин.

Аниқлаб қўйилсинки, мазкур банднинг биринчи хатбошида кўрсатилган узум, янги, қуритилган ва қайта ишланган мева-сабзавот маҳсулотларини четга чиқариш учун район ижроия комитетининг (Тошкент, Нукус шаҳарларида ва вилоятларнинг марказларида шаҳар ижроия комитетининг) комиссиялари томонидан берилган рухсатномалар ва бож тўланганлиги ҳақидаги ҳужжат: кооперативлар учун банк хизмат кўрсатувчи бўлимининг тўлов ҳужжати; ижарачилар, шахсий ёрдамчи хўжаликлар ва бошқа фуқаролар учун жамғарма банкининг квитанцияси асос бўлиб ҳисобланади.

5. Ўзбекистон ССР Статистика давлат комитети бир ҳафта муддат ичида республикадан четга чиқариладиган мева-сабзавот маҳсулотлари ҳажми тўғрисида натура ва қиймат тарзидаги статистик ҳисоботни ишлаб чиқсин ва жорий этсин.

Белгилансинки, мева-сабзавот маҳсулотларини республикадан четга чиқариш тўғрисидаги йиғма ҳисоботлар белгиланган шаклларда ва муддатларда статистика идораларига:

кооперативларга Ўзбекистон деҳқончилик-саноат банки ва Ўзбекистон саноат қурилиши банкининг уларга хизмат кўрсатувчи бўлимлари томонидан;

фуқароларга Ўзбекистон жамғармалар банкининг бўлимлари томонидан тақдим этилади.

6. Ўзбекистон ССР Молия вазирлиги бир ҳафта муддат ичида мева-сабзавот маҳсулотларини республикадан четга чиқариш бўйича божларни ҳисоблаб чиқсин ва тўлаш тартибини солиқ идораларига маълум қилсин ҳамда даромадлар бўйича ҳисоботларга тегишли ўзгаришлар киритсин, бунда божнинг Қорақалпоғистон МССР вилоятлар ва Тошкент шаҳар бюджетларига ўтказилишини назарда тутсин.

7. Ўрта Осиё Темир йўли бошқармаси, Ўзбекистон Фуқаро авиацияси бошқармаси, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти вазирлиги мева-сабзавот маҳсулотларини республикадан четга чиқариш учун колхозларга, совхозларга, тайёрлов ташкилотларига, кооперативларга, ижарачиларга, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгаларига ва бошқа фуқароларга транспорт воситалари беришда мазкур қарорнинг 3- ва 4-бандларига қатъий амал қилсинлар.

8. Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги мева-сабзавот маҳсулотларини транспортнинг барча турларида республикадан четга чиқаришнинг ушбу қарор билан белгиланган тартибини таъминлаш устидан узлуксиз назорат ўрнатсин.

Рухсатнома ва солиқни тўлаганлик ҳақидаги квитанция бўлмаган тақдирда мева-сабзавот маҳсулотларини четга чиқариш тақиқланади, улар эгасига қайтарилади ёки унинг розилиги билан шартномавий нархларда «Узкоопзаготторг»нинг тайёрлов ташкилотлари томонидан қабул қилиб олинади.

9. Қорақалпоғистон МССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, район ижроия комитетлари ва Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги идоралари мева-сабзавот маҳсулотларининг республикада қаршиликсиз ташилишини ва Тошкент шаҳрига етказиб берилишини таъминласинлар.

Вазирлар маҳкамасининг раиси И. КАРИМОВ.

КООПЕРАТИВЛАР, ИЖАРАЧИЛАР, ШАХСИЙ ЁРДАМЧИ ХЎЖАЛИКЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ, БОШҚА ТАШКИЛОТЛАР ВА ФУҚАРОЛАР ТОМОНИДАН РЕСПУБЛИКАДАН ЧЕТГА ЧИҚАРИЛАДИГАН УЗУМ, ЯНГИ, ҚУРИТИЛГАН ВА ҚАЙТА ИШЛАНГАН МЕВА-САБЗАВОТЛАРГА СОЛИНАДИГАН БОЖ СТАВКАЛАРИ

(1991 йил 1 июлдан жорий қилинади)

Даврлар	божнинг ўртача энг юқори шартномавий нархга нисбатан фоиз ҳисобидаги ставкалари
I давр — январь—апрель	60
II давр — май—июнь	30
III давр — июль—сентябрь	20
IV давр — октябрь—декабрь	30

ЭСЛАТМА: божнинг кўрсатилган ставкалари 5 тоннагача бўлган маҳсулотни бир галги четга чиқаришда белгиланади; маҳсулот миқдори 5,1 дан 10 тоннагача бўлганда бож ставкалари 1,5 баравар, 10 тоннадан кўп бўлганда 2 баравар ошади.

Тавсия

САРАТОН—ҲОСИЛ ТЎПЛАШ ПАЛЛАСИ

Бу йилги баҳор ва ёзнинг дастлабки ойи ғўзанинг ўсиши ҳамда ривожланиши учун ноқулай келди. Май, июнь ойларида ёққан ёмғир, дўл пахтачиликка катта зарар етказди. Баъзи жойларда сел экинзорларни ювиб кетди, айрим ерларда эса кўчатлар кучли ёғиндан, шамолдан талафот кўрди. Жумҳурият бўйича жами 263 минг гектар майдонга чигит қайтадан экилди. Жумладан, Бухоро вилоятида 44 минг, Хоразмда 43 минг, Сурхондарёда 30 минг, Қорақалпоғистонда 28 минг гектарга иккинчи марта уруғ қадалди. Самарқанд, Тошкент ва Фарғона вилоятларида бу 18—19 минг гектар ерни ташкил этади. Республикада қайта чигит экилган майдонларнинг 170 минг гектарида 15 майга қадар, қолганида шундан кейин уруғ ташланди.

Кейинги кунларда об-ҳаво салқин келиши, тупроқ таркибида ҳароратнинг пасайиши ғўзанинг ўсиши ва ривожланишини янада кечиктириб юборди. Ўзбекистон ССР об-ҳаво хизмати ходимларининг 1 июлга берган маълумотларига кўра, 21 апрелгача экилган уруғ ниҳоллари учун жами самарали ҳарорат бултургига нисбатан 63—156 даража пастдир. Сурхондарё вилоятида бу кўрсаткич 156, Қашқадарёда 147, Самарқандда 132, Наманганда 122, Фарғонада 123, Хоразмда 78 даражага тўғри келди. Июннинг сўнгги ўн кунлигида ҳаво совиб, умумий самарали ҳарорат етишмовчилиги тобора ортди.

Жумҳуриятимиз пахтакорлари ана шуларни ҳисобга олиб, ғўза парваришини зўр ғайрат билан давом эттирмоқдалар. Қишлоқ хўжалигида кундалик ишларнинг бажарилиши ўтган йилдагидан деярли фарқ қилмайди. 1 июлгача пахтазорларнинг 73,4 фоизидаги кўчатлар суғорилди. Бу бултургидан 16,3 фоиз оз, чунки аксарият жойларда ёмғир ёққанлиги туфайли экинни обиҳаётга қондиришга эҳтиёж бўлмади. Бироқ қилинаётган астойдил меҳнат, пешона тери ғўза ривожидаги қолоқликни бартараф этолмаяпти. Негаки ҳароратнинг пастлиги муҳим жараённи — кўчатларнинг ўсишига ғов солиб турибди.

Бу йил ғўзалар ўтган йилдагига қараганда сезиларли даражада ривожланишдан орқада қолаяпти. Сўнгги маълумотларга кўра 1 июлда жумҳурият бўйича ғўзалар гуллаган ва кўсак тугаётган майдонлар ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 11 фоиз кам. Энг иссиқ ҳисобланган Сурхондарё вилоятида ҳам бу кўрсаткич 9 фоизни ташкил этади. Республикада шоналамаган пайкаллар эса бултургидан 6 фоиз кўп. Бу соҳадаги фарқ Хоразмда айниқса сезиларлидир. Мазкур вилоятда гуллаган ва кўсаклаётган пахтазорлар 1990 йилнинг 1 июлида 80 фоизга тўғри келган бўлса, ҳозир 24 фоизга тенг. Шунингдек бу ерда ғўза ўстирилаётган жами майдонларнинг қарийб тўртдан бир қисмида ўсимлик шонага кирмаган.

Кўриниб турибдики, бундай орқада қолишнинг асосий сабаби кўклам ва ёзнинг бошида об-ҳаво паст, ноқулай келганидир. Кучли ёмғир далаларга солинган ўғитларни ювиб кетди. Айниқса азот ёғин билан биргаликда тупроқнинг пастки қатламига тушиб қолди. Ёш ғўзалар ўғитлардан баҳра олмади. Айрим майдонларда сел тупроқнинг унумдор қатламини ҳам ювиб, тупроқ аҳволини ночорлаштирди. Хуллас, пайкалларда ниҳолларнинг ўсиши ва ривожланиши бир хил эмас. Бу ҳар бир майдонда ғўзаларни шароитга қараб, тупроқ, иқлим ва мелиоратив ҳолатни ҳисобга олган ҳолда парваришлашни талаб этади.

Июль — йилнинг энг иссиқ ойи. Бу даврда ҳарорат бир кеча-кундузда ўртача 26—32, кундузи 42 даража, ҳатто ундан ҳам зиёд исийди. Айни пайтда бу ойда бошқа вақтларга нисбатан жуда оз ёғин тушади. Тушликка келиб ҳавонинг нисбий намлиги 25—28 фоизгача пасаяди. Сурхондарё, Қашқадарё, Бухоро вилоятларида, бошқа вилоятларнинг баъзи районларида гармсел эсади. Чанг-тўзонли шамол туради. Шунинг учун июль ойида ғўза парваришининг алоҳида талаблари бор. Аввало барча агротехник тадбирларни ўз вақтида, ҳар бир даланинг ҳолатига қараб табақалаштирган ҳолда сифатли ўтказиш, куннинг иссиғидан фойдаланиб ғўзанинг пастки ва ўрта бўғинларида кўсаклар ҳосил қилинади. Қолаверса, агротехника талаблари бузилгудек бўлса, қимматбаҳо биринчи нав саноат хом ашёси берадиган бўлиқ кўсаклардан маҳрум бўлиши, шу тариқа ҳосилдорлик камайиши мумкин.

Июлда ғўза жадал ўсади, кўсаклар шаклланиб ривожланади. Экиннинг тупроқдаги озуқага ва намликка талаби кучаяди. Ерда сув, озиқ, ҳаво, туз режимини мақбул ҳолатда сақлаш эртапишар ва мўл пахта ҳосили етиштиришнинг асосий шартидир. Бунга кўчатларни суғориш, озиқлантириш, культивация қилиш, чопиқ, ўтоқ, чилпиш, зараркунанда ва касалликларга қарши кураш каби юмушларни вақтида, сифатли бажариш орқали эришилади.

Суғориш — ғўза парваришидаги муҳим агротехник тадбирлардан бири. Суғориш муддати ва сув сарфлаш меъёри тупроқнинг механик таркибига, сизот суви жойлашганлигига, экин ҳолатига, нав хусусиятига қараб табақалаштирилган ҳолда белгиланади. Бу даврда ғўзани обиҳаётга қондириш экиннинг илдизи бориб етган чуқурликдаги тупроқ намлангунга қадар давом эттирилади. Соз тупроқли, ер ости суви чуқур жойлашган майдонларда кўчатлар бу ойда камида икки марта суғорилади. Енгил қумли ва қумлоқ, шағалли ерларда уч марта, баъзи жойларда эса тўрт марта сув таралаши шарт. Ўтлоқ тупроқли пайкалларда ғўза икки марта, сизот суви бир-икки метр чуқурликда жойлашган ерларда бир-икки марта суғорилиши керак. Ерости суви чуқур бўлган майдонларда ғўза ёппасига гуллаш ва кўсаклаш даврида ҳар 12—15, қумли ва унумсиз жойларда 8—10 кундан кейин суғорилади. Сизот сувлари юза жойлашганда оралиқдаги вақт 15—20 кунни ташкил этиши лозим.

Бу йилги шароитда экиннинг вилтга чалиниш ҳоллари кўпайиши мумкин. Шу боисдан энг мақбул суғориш маромига риоя қилишга алоҳида эътибор бериш зарур. Ортиқча захлатиш, кўп сув тараш вилтнинг тарқалишига, обиҳаёт исрофгарчилигига олиб келади. Бу даврда суғориш муддати 24—36 соатдан ошмаслиги даркор. Жўякларга 2—3 кеча-кундузлаб обиҳаёт оқизиб қўйиш мумкин эмас. Чунки ортиқча сув тупроқни захлатади, озуқани ювиб кетади, сизот сувлар сатҳини кўтаради.

Ғўзани кечаю кундуз тўхтовсиз суғориш лозим. Сувчилар гуруҳ-гуруҳ бўлиб ишлашлари керак. Июлда уларнинг сонини камида икки баравар кўпайтириш зарур. Экинни тунда обиҳаётга қондиришга алоҳида эътибор берилиши даркор. Бунда сув юқори ҳарорат тафтини, гармсел, қуруқ шамол ва чанг-тўзоннинг зарарли таъсирининг олдини олади.

Июль ойида суғоришдан кейин культивация ўтказиш жуда муҳимдир. Қатор ораларини ўз вақтида, сифатли юмшатиш тупроқда намни сақлашга кўмаклашади, ҳаво айланишини яхшилайди, микробиологик фаолиятни кучайтиради. Культивацияни ер тобга келганда бошлаш керак. СоюзНИХИда ўтказилган тажрибалар кўрсатишича, унга барвақт киришиш ёки кечиктириш тупроқ сифатли юмшатилишини таъминламайди. Сув беҳуда сарфланишига сабаб бўлади. Ушбу ойда культивация уч кун кечикса, ҳосилдорлик 3 центнергача ва ундан зиёд камаяди. Жумҳурият Қишлоқ хўжалиги вазирлигидаги маълумотларга кўра, ҳозиргача аксарият вилоятларда 3—4 мартадан культивация ўтказилди. Тупроқни юмшоқ сақлаш, бегона ўтни йўқ қилиш, ҳосил бўлган тугунчаларни тўлиқ асраб қолиш учун июль ойида экинни камида икки марта культивация қилиш, ўсишдан орқада қолаётган пайкалларда эса уч марта ўтказиш лозим. Ишлов бериш минерал ва маҳаллий ўғитлар солиш билан қўшиб олиб борилиши зарур.

Культивация сифати дала ҳолатига қараб культиватор ишчи қисмларини тўғри танлаб ўрнатишга кўп жиҳатдан боғлиқ. ККОдан фойдаланиш дуруст натижа бераяпти. Агар тирмача бор бўлса уни ишлатган маъқул. Суғоришдан сўнг тупроқни сифатли юмшатиш ва пайкални ёввойи ўтдан тозалаш учун қатор оралиғи 60 сантиметр бўлган майдонларда культиваторда 24—26, 90 сантиметрда эса 32—34 та ишчи қисмлари бўлиши керак. Бухоро ва Қашқадарё вилоятларида культиваторга жойларнинг ўзида тайёрланган тирмачани қўшиб ишлатиш ерда намликни узоқ муддат сақлашини кўрсатди. Суғоришлар оралиғидаги вақт 3—5 кунга узайди.

(Давоми 3-бетда).

• Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Қонуни

ВИЖДОН ЭРКИНЛИГИ ВА ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР ТЎҒРИСИДА

I БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Қонуннинг вазифалари**

Ушбу Қонун фуқароларнинг динга ёки шунга мос эътиқодга ўз муносабатини белгилаш ва ифодалаш ҳамда ҳеч қандай қаршиликсиз динга эътиқод қилиш ва диний расм-русумларни бажариш ҳуқуқларини таъминлайди, ижтимоий адолат ва тенгликни, фуқароларнинг динга муносабатидан қатъи назар, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоя қилинишини кафолатлайди, диний ташкилотларнинг фаолияти билан боғлиқ муносабатларни тартибга солиб туради.

2-модда. **Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунлар**

Ўзбекистон ССЖнинг виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунлари Ўзбекистон ССЖ Конституциясидан, Ўзбекистон ССЖнинг ушбу Қонунидан ва Ўзбекистон ССЖнинг бошқа қонун ҳужжатларидан, Қорақалпоғистон МССЖ ҳудудида эса, шунингдек, Қорақалпоғистон МССЖ Конституцияси ва қонун ҳужжатларидан иборатдир.

3-модда. **Виждон эркинлиги ҳуқуқи**

Виждон эркинлиги — бу фуқароларнинг ҳар қандай динга эътиқод қилиш ёки ҳеч қандай динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқидир. Бу қонуний ҳуқуқ Ўзбекистон ССЖ Конституцияси ва ушбу Қонун билан кафолатланади.

Ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар ўзаро келишиб, фарзандларини ўзларининг эътиқодларига ва динга муносабатларига мувофиқ тарзда тарбиялашга ҳақлидирлар.

Фуқаро ўзининг динга, диний эътиқодга ёки ундан воз кечишга, ибодат қилишда, диний расм-русумлар ва маросимларда динни ўрганишда қатнашиш ёки қатнашмасликда ўз муносабатини белгилаётган пайтда уни бирор-бир даражада мажбур этишга йўл қўйилмайди.

Динга эътиқод қилиш эркинлиги ёки ўзга эътиқодлар жамоат хавфсизлигини ва тартибни, бошқа фуқароларнинг ҳаёти, саломатлиги ва ахлоқини, шунингдек, ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш учун зарур бўлган даражадагина чекланади.

4-модда. **Фуқароларнинг динга муносабатидан қатъи назар, тенг ҳуқуқлилиги**

Ўзбекистон ССЖ фуқаролари динга муносабатидан қатъи назар, қонун олдида тенгдирлар. Расмий ҳужжатларда фуқаронинг динга муносабати кўрсатилиши мумкин эмас, фуқаронинг ўзи шуни истаган ҳол бундан мустаснодир. Фуқароларнинг динга муносабатига қараб уларнинг ҳуқуқларини бевосита ва билвосита чеклаш ва уларга бевосита ёки билвосита бирон-бир имтиёзлар белгилаш, хусусан душманлик ва адоват уйғотиш ёҳуд уларнинг диний ёки даҳрийлик эътиқоди муносабати билан боғлиқ ҳис-туйғуларини ҳақорат қилиш, шунингдек, муқаддас қадамжо ҳисобланган диний иншоотларни оёқ ости қилиш қонун билан жазоланади.

Ҳеч ким ўз диний эътиқодига кўра, қонунда белгиланган мажбуриятларни бажаришдан бўйин товлаши мумкин эмас. ССЖИ ва Ўзбекистон ССЖ қонунларида кўзда тутилган ҳоллардагина эътиқод туфайли бир вазифани бошқаси билан алмаштиришга йўл қўйилади.

5-модда. **Динларнинг ва диний ташкилотларнинг давлатдан ажратилиши**

Ўзбекистон ССЖда динлар ва диний ташкилотлар давлатдан ажратилгандир. Бир дин ёки диний эътиқод учун иккинчи бир дин ёки эътиқодга нисбатан бирон-бир даражада имтиёз ёки чеклаш белгилашга йўл қўйилмайди.

Давлат диний ташкилотлар зиммасига давлатнинг қандайдир вазифаларини бажаришни юкламайди, диний ташкилотларнинг қонунларга зид бўлмаган фаолиятига аралашмайди. Диний ташкилотлар давлат вазифаларини бажармайди. Давлат диний ташкилотларнинг фаолиятини ҳамда даҳрийликни тарғиб қилишга оид фаолиятни маблағ билан таъминламайди.

Илмий тадқиқотлар олиб боришни, жумладан, давлат томонидан маблағ билан таъминланадиган илмий тадқиқотларни олиб боришни, уларнинг натижаларини тарғиб қилишни ёҳуд уларни умумий таълим дастурларига киритишни, улар бирон-бир дин ёки даҳрийлик қоидаларига мос келиши ёки мос келмаслик белгисига кўра чеклашга йўл қўйилмайди.

Диний ташкилотлар ижтимоий ҳаётда қатнашиш ҳуқуқига эгадирлар.

Диний ташкилотларнинг ходимлари барча фуқаролар билан баб-баравар сиёсий ҳаётда қатнашиш ҳуқуқига эгадирлар.

Диний ташкилотлар сиёсий партиялар фаолиятида қатнашмайдилар ва сиёсий партияларга молиявий мадад кўрсатмайдилар.

Диний ташкилотлар амалдаги қонун талабларига ва ҳуқуқ-тартиботга риоя этишга мажбурдирлар. Диндан давлатга ва Конституцияга қарши тарғибот олиб бориш, нифоқ, нафрат қўзғатиш, миллатлараро адоват уйғотиш ҳамда давлат манфаатларига ва Ўзбекистон ССЖ Конституциясига қарши қаратилган бошқа хатти-ҳаракатлар қилиш, қонуний равишда ва демократик йўл билан тузилган ҳокимият ва бошқарув идораларига ҳамда давлат вакилларига нисбатан ғайриқонуний усуллар билан тазйиқ ўтказиш учун фойдаланишга йўл қўйилмайди. Қонуний равишда ишлаб турган ҳокимият ва бошқарув идораларига ва мансабдор шахсларга демократияни баҳона қилиб тазйиқ ўтказишга ҳар қандай уриниш қонун билан тақиқланади.

Давлат турли динларга эътиқод қилувчи ва уларга эътиқод қилмайдиган фуқаролар ўртасида, турли эътиқоддаги диний ташкилотлар ўртасида ўзаро муроса ва ҳурмат ўрнатилишига кўмаклашади, диний мутаассиблик ва виждон эркинлигига хилоф экстремизмга, муносабатларни қарама-қарши қўйиш ва кескинлаштиришга, турли оқимлар ва мазҳаблар ўртасида адоватни авж олдиришга қаратилган хатти-ҳаракатларга йўл қўйилмайди.

Мазкур тартибларни бузганлар қонунга биноан жавобгарликка тортилади.

6-модда. **Мактабни диндан ва диний ташкилотлардан ажратиш**

Ўзбекистон ССЖда давлат таълим системаси диндан ва диний ташкилотлардан ажратилгандир. Ўзбекистон ССЖ фуқароларининг динга муносабатидан қатъи назар, улар таълимнинг барча турлари ва даражаларидан баҳраманд бўла оладилар. Давлат ўқув юртларида диний таълим берилишига йўл қўйилмайди.

Фуқаролар ўзлари истаган тилда диний таълим олишлари мумкин.

Белгиланган тартибда рўйхатга олинган низомлари бўлган диний ташкилотлар ўз низомларига мувофиқ катта ёшдаги кишиларга ва болаларга диний таълим бериш учун ўқув юртлари ёки гуруҳлар ташкил этиш, шунингдек, таълимни бошқа шаклларда олиб бориш ҳуқуқига эгадирлар, бунинг учун ўзларига қарашли ёки ўзларига фойдаланиш учун бериб қўйилган бинолардан фойдаланишлари мумкин.

Болаларни фақат мактаб ёшига етганда мактабдаги машғулотлардан бўш вақтда ота-оналарининг ёки улар ўрнини босувчи шахсларнинг ёзма розилиги билан, балоғат ёшига етганларни эса ўз хоҳишларига кўра ташкилий равишда диний таълимотга ўргатишга йўл қўйилади.

Диний таълимотдан сабоқ берувчи шахслар махсус диний маълумотга эга бўлишлари ва ўз фаолиятларини диний бошқарманинг, марказнинг ижозати билан амалга оширишлари шарт. Хусусий тартибда диний таълимотдан сабоқ беришга йўл қўйилмайди.

Ушбу тартибларнинг бузилиши қонунга мувофиқ жавобгарликка тортилишига олиб келади.

II БОБ. ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР

7-модда. **Диний ташкилотлар**

Диний жамоалар, бошқармалар ва марказлар, диний ўқув юртлари, масжидлар, черковлар, синагогалар, монастирлар ва бошқалар Ўзбекистон ССЖдаги диний ташкилотлардир. Диний ташкилотлар ўз бошқарма ва марказлари орқали иш кўрадилар.

Ўзбекистон ССЖда диний ташкилотлар, жамоалар фуқароларнинг эътиқод қилиш ва маслакни тарғиб этишдан иборат диний эҳтиёжларини қондириш мақсадида тузилади ва ўз таркибига мувофиқ иш юритади, ўз Низомига кўра ўз ходимларини сайлайди, тайинлайди ва алмаштиради.

Ўзбекистон ССЖда диний руҳдаги бирон-бир партия, жумҳуриятдан ташқарида ташкил этиладиган диний партияларнинг шўъбалари, бўлимлари, бўлинмалари тузилишига ва иш юритишига, шунингдек, миссионерлик фаолиятига йўл қўйилмайди.

8-модда. **Диний жамоа**

Диний жамоа биргаликда динга эътиқод қилиш ва бошқа диний эҳтиёжларни қондириш мақсадида фуқаролар томонидан тузилади ҳамда ихтиёрийлик асосида иш юритади.

Жамоани тузган фуқаролар жамоа тузилганлиги тўғрисида диний марказни ва диний ташкилотларнинг Низомини рўйхатга оладиган давлат идораларини воқиф қилиб қўядилар.

9-модда. **Диний бошқармалар, марказлар ва бирлашмалар**

Диний бошқармалар ва марказлар амалдаги қонунларга зид бўлмаган ҳамда Ўзбекистон ССЖ Адлия вазирлиги томонидан рўйхатга олинадиган ўз низомлари асосида иш юритадилар. Давлатнинг диний бошқармалар, марказлар ва бирлашмалар билан муносабатлари қонун билан тартибга солинади. Қонун воситасида тартибга солинмаган муносабатлар диний бошқармалар, марказлар ва жамоалар билан давлат идоралари ўртасидаги келишувга мувофиқ ҳал этилади.

10-модда. **Диний ўқув юртлари**

Диний бошқармалар ва марказлар ўзларининг рўйхатга олинган низомларига мувофиқ руҳонийлар ва ўзларига зарур бўлган диний ихтисослар бўйича бошқа ходимлар тайёрлаш учун диний ўқув юртлари очиш ҳуқуқига эгадирлар. Бу ўқув юртлари Ўзбекистон ССЖ Адлия вазирлиги томонидан рўйхатга олинади.

Кундузги олий ва ўрта диний ўқув юртларида таҳсил кўраётган фуқаролар ҳарбий хизматни ўташни кечиктириш, солиқ тўлаш, таълим олиш даврини меҳнат стажига қўшиб ҳисоблаш юзасидан давлат ўқув юртларининг талабалари учун белгилаб қўйилган ҳуқуқлар ва имтиёзлардан фойдаланадилар.

11-модда. **Диний ташкилотларнинг низомлари**

Диний ташкилотнинг Низоми фуқаролик қонунларига мувофиқ равишда унинг ҳуқуқ лаёқатини белгилаб беради ва у қонунларда белгилаб қўйилган тартибда рўйхатдан ўтказилиши керак. Низомда қуйидаги маълумотлар бўлиши лозим:

— диний ташкилот номи, тури, қаерда жойлашганлиги, фаолият кўрсатаётган ҳудуд, унинг қайси эътиқодга мансублиги;

— ушбу диний ташкилотни тузиш тартиби, тузилиши ва бошқаруви тўғрисида;

— ташкилотнинг мулкий аҳволи, маблағларини ҳосил қиладиган манбалар, ҳам ўз ичидаги, ҳам Низомида ўзаро алоқалар боғлаш назарда тутилган бошқа ташкилотлар билан мулкий муносабатлари тўғрисида;

— Низомга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тартиби тўғрисида;

— корхоналар ва оммавий ахборот воситалари таъсис этиш, ўқув юртлари очиш ҳуқуқлари тўғрисида;

— диний ташкилотни тугатиш тартиби тўғрисида.

Масжидлар, черковлар, синагогалар, монастирлар, диний ўқув юртларининг низомлари диний бошқарма, марказ билан келишиб олиниши керак.

Ўзбекистон ССЖдаги диний ташкилотлар, Ўзбекистон ССЖ ҳудудидан ва ҳуқуқ доирасидан ташқаридаги диний ташкилотлар билан бўладиган ўзаро муносабатларда Ўзбекистон ССЖ қонунларига мувофиқ иш кўрадилар.

12-модда. **Диний ташкилотлар — юридик шахслардир**

Диний ташкилотларнинг Низоми рўйхатга олиниши биланоқ улар юридик шахс деб тан олинади.

Диний ташкилотлар юридик шахс сифатида қонунларга ва ўз низомларига мувофиқ ҳолда ҳуқуқлардан фойдаланадилар ҳамда мажбуриятлар ўтайдилар.

13-модда. **Диний ташкилотларнинг низомларини рўйхатга олиш**

Диний ташкилот юридик шахс ҳуқуқига эга бўлиши учун уни тузган, камида ўн кишидан иборат 18 ёшга тўлган фуқаролар Ўзбекистон ССЖ Адлия вазирлигининг шу диний ташкилот фаолият кўрсатиши назарда тутилган вилоятдаги ёки Тошкент шаҳридаги идорасига ёҳуд Қорақалпоғистон МССЖ Адлия вазирлигига Низомни илова қилиб ариза топширадилар. Агар диний ташкилот муайян диний бирлашмага мансуб бўлса, бу ҳол Низомда кўрсатилади ҳамда тегишли диний бошқарма ёки марказ томонидан тасдиқланади.

Диний ташкилотларнинг низомлари ва бошқа ҳужжатлари ушбу Қонунга ва Ўзбекистон ССЖнинг бошқа қонун ҳужжатларига зид бўлмаслиги керак. Шунга мувофиқ, диний ташкилотларнинг низомларини рўйхатга олиш чоғида улардан бошқа ҳужжатлар ҳам талаб қилиб олиниши мумкин.

Ўзбекистон ССЖ ҳудудидан ташқарида жойлашган диний ташкилотлар жумҳуриятда рўйхатга олинмайди.

Адлия идоралари аризани бир ой ичида кўриб чиқади ва тегишли қарор қабул қилади.

Диний марказ ва бошқарманинг тасдиғи бўлмаган тақдирда адлия идоралари қўшимча материаллар талаб қилишга ва мутахассисларнинг хулосасини олишга ҳақлидир. Бу ҳолда қарор уч ой муддат ичида қабул қилинади.

Ўзбекистон ССЖ доирасида жойлашган ва ишлаб турган диний ўқув юртларининг низомлари Ўзбекистон ССЖ Адлия вазирлиги томонидан рўйхатга олинади.

Диний ташкилотнинг Низомига кейинчалик киритилган қўшимча ва ўзгаришлар низомлар ўзлари рўйхатга олинган тартибда қайта рўйхатга олинади.

Диний ташкилотларнинг Низоми рўйхатга олинганлиги учун Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси белгилайдиган тартибда ва миқдорда рўйхат ҳақи ундирилади.

Диний ташкилот фаолияти унинг низомларига мувофиқлигини назорат қилиш бу низомларни рўйхатга олган ташкилот томонидан амалга оширилади.

14-модда. **Диний ташкилот низомини рўйхатга олишни рад этиш**

Диний ташкилот Низомининг қоидалари ушбу Қонун талабларига ёки Ўзбекистон ССЖнинг бошқа қонун ҳужжатлари талабларига зид бўлса, уни рўйхатга олиш рад этилади.

Диний ташкилот низомини рўйхатга олишни рад этиш тўғрисидаги қарор аризачиларга рад этиш асослари кўрсатилиб, ёзма равишда юборилади. Бу қарор устидан ёки ушбу Қонунда белгилаб қўйилган қарорни қабул қилиш муддати ўтказиб юборилганлиги устидан судга шикоят қилиш мумкин, бунда давлат бошқарув идоралари ва мансабдор шахсларнинг фуқаролар ҳуқуқларини камситувчи ғайриқонуний хатти-ҳаракатлари устидан шикоят қилиш учун белгилаб қўйилган тартибга амал қилинади.

15-модда. **Диний ташкилотларнинг фаолиятини тўхтатиш**

Диний ташкилотларнинг фаолияти фақат ўз низомларига мувофиқ ёки улар ушбу Қонуннинг, шунингдек, Ўзбекистон ССЖ бошқа қонун ҳужжатларининг қоидаларини бузган тақдирда тўхтатилиши мумкин.

Диний ташкилот фаолиятини тўхтатиш тўғрисидаги қарор унинг Низомини рўйхатга олган идора томонидан қабул қилинади. Ушбу қарор устидан Ўзбекистон ССЖнинг фуқаролик процессуал қонунларига биноан судга шикоят қилиниши мумкин.

III БОБ. ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАРНИНГ МУЛКИЙ ҲОЛАТИ

16-модда. **Диний ташкилотларнинг мулки**

Диний ташкилотларнинг фаолиятини таъминлаш учун зарур бўлган бинолар, иморатлар, дин анжомлари, ишлаб чиқариш, ижтимоий ва хайрия иншоотлари, пул маблағлари ва бошқа мол-мулклар уларнинг мулки бўлиши мумкин.

Диний ташкилотлар ўз маблағлари, фуқаролар, жамоат ташкилотлари эҳсон қилган, фуқаролар васият қилиб қолдирган маблағлар ҳисобига сотиб олинган ёки барпо этилган ёҳуд давлат томонидан топширилган, шунингдек, қонунда кўзда тутилган бошқа асосларга кўра сотиб олинган мол-мулкка нисбатан мулк ҳуқуқига эгадирлар.

Диний ташкилотларнинг чет элларда ҳам мулки бўлиши мумкин.

Диний ташкилотлар баҳоли қудрат моддий ва ўзга хайр-эҳсон қилинишини сўраб, ўз хайриҳоҳларига мурожаат қилишга ва уларни олишга ҳақлидирлар.

Диний ташкилотларнинг молиявий ва мулкий хайр-эҳсонларига солиқ солинмайди.

Диний ташкилотларнинг мулкий ҳуқуқларини қонун муҳофаза қилади.

17-модда. **Давлат, жамоат ташкилотлари ёҳуд фуқаролар мулки бўлган мол-мулклардан фойдаланиш**

Диний ташкилотлар давлат, жамоат ташкилотлари ёки фуқаролар томонидан шартнома асосида ўз ихтиёрларига бериладиган бинолар ва мол-мулклардан ўз эҳтиёжлари учун фойдаланишга ҳақлидирлар.

Халқ депутатлари маҳаллий Советлари ва давлат идоралари давлат мулки ҳисобланган ва ижтимоий-маданий мақсадларда фойдаланилмайдиган дин билан боғлиқ биноларни ва бошқа мол-мулкларни диний ташкилотларга мулк қилиб ёки ҳақ тўламай текин фойдаланиш учун беришлари мумкин.

Диний ташкилотлар аслан диний мақсадларга қурилган яроқли иморатларни ери билан ўз ихтиёрларига олишда мустасно ҳуқуққа эгадирлар.

Дин билан боғлиқ бўлган биноларни ва мол-мулкларни диний ташкилотларга ўтказиш масаласига доир қарорлар тегишли илтимоснома олинган пайтдан бошлаб бир ой муддатдан кечиктирмай қабул қилиниши ва айни пайтда бу ҳақда аризачиларга ёзма равишда хабар берилиши керак.

Тарих ва маданият ёдгорликлари бўлмиш иморатлар ва буюмларни диний ташкилотларга ўтказиш ва бу ташкилотларнинг улардан фойдаланиши қонунларга мувофиқ амалга оширилади.

Диний ташкилотлар Ўзбекистон ССЖ қонунларида белгилаб қўйилган тартибда ерга эгалик қиладилар ва ундан фойдаланадилар. Диний бинолар қуриш халқ депутатлари маҳаллий Советининг ижозати билан амалга оширилади.

18-модда. **Диний ташкилотларнинг ишлаб чиқариш ва хўжалик фаолияти**

Диний ташкилотлар Ўзбекистон ССЖ қонунларига ва ўз низомларига мувофиқ юридик шахс мақомига эга бўлган нонирлик, ишлаб чиқариш, таъмирлаш-қурилиш, қишлоқ хўжалик корхоналари ва бошқа корхоналарни, шунингдек, хайрия муассасаларини (етимхоналар, касалхоналар) таъсис этишга ҳақлидирлар.

Диний ташкилотлар корхоналарининг ишлаб чиқариш фаолиятидан олган фойдаларидан ва бошқа даромадларидан Ўзбекистон ССЖ қонунларига мувофиқ ҳамда жамоат ташкилотларининг корхоналари учун белгиланган тартибда ва миқдорда солиқ ундирилади.

Диний ташкилотлар корхоналарнинг ишлаб чиқариш фаолиятидан келадиган ва хайрия мақсадларига сарфланадиган даромадлардан олинадиган солиқ миқдорини имтиёзли тарзда белгилаш ҳуқуқига Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси эгадир.

19-модда. **Ўз фаолиятини тўхтатган диний ташкилотларнинг мулкини тасарруф этиш**

Диний ташкилотларнинг фаолияти тўхтатилгандан кейин давлат ва жамоат ташкилотлари ёки фуқаролар томонидан шу ташкилотга фойдаланиб туриш учун берилган мол-мулк олдинги эгасига қайтарилади.

Диний ташкилотнинг фаолияти тўхтатилган тақдирда унинг ихтиёридаги мол-мулк шу ташкилот Низомига ва амалдаги қонунларга мувофиқ тасарруф этилади.

Қарз берувчиларнинг даъволарига кўра, қарзни ундириб олиш диний ташкилотларнинг дин билан боғлиқ мол-мулкларига қаратилиши мумкин эмас.

Ҳуқуқий ворис бўлмаган тақдирда мол-мулк давлат ихтиёрига ўтади.

IV БОБ. ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР ВА ФУҚАРОЛАРНИНГ ДИНИЙ ЭЪТИҚОД ЭРКИНЛИГИ БИЛАН БОҒЛИҚ ҲУҚУҚЛАРИ

20-модда. **Диний урф-одатлар ва маросимлар**

Диний ташкилотлар ибодат қилиш ёки диний йиғилишлар ўтказиш учун қулай бўлган жойларга, шунингдек, у ёки бу дин қадрлайдиган жойларга (зиёратгоҳларга) асос солиш ва уларни сақлаб туриш ҳуқуқига эгадирлар.

Ибодат, диний расм-русумлар ва маросимлар ибодатхоналарда ва уларга тегишли майдонда, зиёратгоҳларда, диний ташкилотларнинг муассасаларида, қабристонларда, фуқароларнинг уйлари ва ҳовлиларида ҳеч қандай тўсқинликсиз ўтказилади.

Ҳарбий қисмларнинг қўмондонлиги ҳарбий хизматчилар бўш вақтларида ибодатда ва диний расм-русумларни бажаришда иштирок этишларига тўсқинлик қилмайди.

Диний ташкилотлар ибодат қилиш тўғрисидаги таклифлар билан касалхоналардаги, ҳарбий шифохоналардаги, кексалар ва ногиронлар уйларидаги, озодликдан маҳрум қилиш жойларидаги фуқароларга мурожаат қилишга ҳақлидирлар.

Касалхоналарда, ҳарбий шифохона, кексалар ва ногиронлар уйларида, дастлабки қамоқ жойларида ва жазони ўташ жойларида ибодатлар ва диний расм-русумлар у ерлардаги фуқароларнинг илтимосига мувофиқ ўтказилади. Мазкур муассасаларнинг маъмурияти руҳонийларни таклиф этишга кўмаклашади, ибодат қилиш, расм-русумлар ёки маросимларни ўтказиш вақтини ва бошқа шарт-шароитларни аниқлашда иштирок этади.

Ўзга ҳолларда оммавий ибодат, диний расм-русумлар ва маросимлар Ўзбекистон ССЖда йиғилишлар, митинглар, намойишлар ва кўча юришларини ўтказиш учун белгиланган қатъий тартибда амалга оширилади.

21-модда. **Диний адабиёт ва диний мақсадларга мўлжалланган буюмлар**

Фуқаролар ва диний ташкилотлар ўзи танлаган тилда диний адабиётни, шунингдек, диний мақсадларга мўлжалланган бошқа буюмлар ва ашёларни харид қилишга ва улардан фойдаланишга ҳақлидирлар.

Диний марказлар ва бошқармалар диний адабиётларни нашр этиш ва тарқатиш ҳуқуқларидан Ўзбекистон ССЖ оммавий ахборот воситалари ҳақидаги Қонунга мувофиқ равишда фойдаланадилар. Илмий муассасалар дин ва ибодатга оид илмий тадқиқотларини нашр этишлари мумкин. Диний мақсадларга мўлжалланган буюмларни ишлаб чиқариш ҳуқуқига фақат диний бошқармалар ва марказлар эгадир.

Диний ташкилотлар диний мақсадларга мўлжалланган буюмларни, диний адабиётни ва диний мазмундаги бошқа маълумотномаларни Ўзбекистон ССЖнинг амалдаги қонунларига мувофиқ ишлаб чиқаришга, чет элларга чиқаришга, чет элдан келтиришга ва тарқатишга ҳақлидирлар.

22-модда. **Диний ташкилотларнинг хайрия ва маданий-маърифий фаолияти**

Хайр-эҳсон қилиш, диний адабиётларни ўрганиш ва ўзга маданий-маърифий фаолият юритиш мақсадида диний ташкилотлар ҳузурида жамиятлар, уюшмалар ҳамда фуқароларнинг бошқа бирлашмалари тузилиши мумкин. Улар Ўзбекистон ССЖнинг маҳаллий адлия идораларида рўйхатга олинадиган ўз уставларига эга бўладилар.

Диний ташкилотлар ўзлари мустақил равишда, шунингдек, ижтимоий жамғармалар орқали хайрия фаолиятини амалга ошириш ва меҳр-мурувват кўрсатишга ҳақлидирлар.

Ана шу мақсадлар учун қилинган хайр-эҳсонлар ва ажратмалар солиқ солинадиган пул миқдоридан чиқариб юборилади.

23-модда. **Диндорлар ва диний ташкилотларнинг халқаро алоқалари ва мулоқотлари**

Диндорлар ва диний ташкилотлар гуруҳ бўлиб ёки якка тартибда халқаро алоқалар ўрнатишга ва бевосита шахсий мулоқотда бўлишга ҳамда бундай алоқаларни давом эттиришга, жумладан, муқаддас жойларни зиёрат қилиш учун, йиғилишларда ва бошқа диний тадбирларда иштирок этиш учун чет элга боришга ҳақлидирлар.

Диний ташкилотлар диний ўқув юртларида таълим олиш учун фуқароларни чет элга юборишлари ва шу мақсадда ажнабий фуқароларни қабул қилишлари мумкин. Ўзбекистон ССЖ ҳудудида ўтказиладиган халқаро анжуманлар Ўзбекистон ССЖ қонунлари белгилаган тартибга риоя қилади.

V БОБ. ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАРДАГИ ВА УЛАРНИНГ КОРХОНАЛАРИДАГИ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИ

24-модда. **Диний ташкилотларда меҳнатга оид ҳуқуқий муносабатлар.**

Диний ташкилот фуқароларни ишга қабул қилишга ҳақлидир.

Меҳнат шартлари диний ташкилот билан ходим ўртасидаги келишувга мувофиқ белгиланади ва ёзма шаклда тузиладиган меҳнат шартномасида кўрсатилади.

Диний ташкилот меҳнат шартномасини белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказишга мажбурдир.

Руҳонийларга ҳақ тўлаш шартларини белгилайдиган ҳужжатлар ҳам худди шундай тартибда рўйхатдан ўтказилади.

Диний ташкилотда меҳнат шартномасига мувофиқ ишлаётган фуқаролар касаба уюшмасининг аъзолари бўлишлари мумкин.

25-модда. **Диний ташкилотларда ишлаётган фуқароларнинг меҳнат ҳуқуқлари**

Меҳнат тўғрисидаги қонунлар давлат ва жамоат корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ишчилари ҳамда хизматчиларига нисбатан қай даражада қўлланилса, диний ташкилотларда меҳнат шартномаси асосида ишлаётган фуқароларга нисбатан ҳам худди шу даражада қўлланилади.

Фуқаролар, шу жумладан, руҳонийлар диний ташкилотларда ишлаб оладиган даромадларига давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ишчи ва хизматчилари учун белгиланган мезонлар бўйича солиқ солинади.

26-модда. **Диний ташкилотларнинг корхоналари ва муассасаларида фуқароларнинг меҳнат соҳасидаги ҳуқуқий муносабатлари**

Диний ташкилотларнинг корхоналарида, муассасаларида, шунингдек, улар тузган хайрия муассасаларида ишлаётган фуқароларга давлат ва жамоат корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари ишчи ва хизматчиларининг меҳнати, уларга солиқ солиш тартиби, ижтимоий суғуртаси ва ижтимоий таъминоти тўғрисидаги қонунлар қўлланилади.

27-модда. **Диний ташкилотларда ишлаётган фуқароларнинг ижтимоий таъминоти ва ижтимоий суғуртаси**

Диний ташкилотларда ишлаётган фуқаролар, шу жумладан, руҳонийлар давлат ва жамоат корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ишчилари ҳамда хизматчилари билан баробар ижтимоий таъминланишлари ва ижтимоий суғурта қилинишлари керак.

Ана шу мақсадларда диний ташкилотлар, уларнинг корхоналари ва муассасалари давлат ижтимоий суғурта жамғармаси ва Ўзбекистон ССЖ нафақа жамғармасига жамоат ташкилотлари, уларнинг корхоналари ва муассасалари учун белгиланган тартибда ва миқдорда ажратма ўтказадилар.

Диний ташкилотларда ишлаётган барча фуқароларга қонунга мувофиқ умумий асосларда давлат нафақаси тайинланади ва тўланади.

VI БОБ. ДАВЛАТ ИДОРАЛАРИ ВА ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР

28-модда. **Ўзбекистон ССЖда дин масалалари бўйича давлат идоралари**

Ўзбекистон ССЖда динлар ва диний ташкилотларга оид масалалар билан Ўзбекистон ССЖ Президенти аппарати таркибидаги, Қорақалпоғистон Мухтор Совет Социалистик Жумҳурияти Вазирлар Кенгашидаги ва халқ депутатлари вилоят ва Тошкент шаҳар Советлари ижроия қўмиталаридаги тегишли бўлинмалар шуғулланади. Улар зиммасига маслаҳат бериш, мутахассислар хулосасини чиқариш, назорат қилиш ва ахборот бериб туриш вазифалари юкланади.

Шундай бўлинмалар сифатида улар:

бошқа жумҳуриятлардаги ва чет эллардаги худди шундай муассасалар билан мулоқот қилиб туради ва мувофиқлаштирув алоқаларини боғлайди;

Ўзбекистон ССЖдаги диний ташкилотлар тўғрисида маълумотлар тўплайди ҳамда виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунларнинг ижроси юзасидан назоратни амалга оширади;

диний ташкилотларнинг илтимосига мувофиқ давлат идоралари билан келишувга эришишда кўмаклашади ва давлат идоралари ҳал этишини талаб қилувчи масалалар юзасидан зарур ёрдам беради;

жумҳурият, мамлакат ичидаги ва чет эллардаги турли динларга мансуб диний ташкилотлар ўртасида ҳамжиҳатлик ва хайриҳоҳликни мустаҳкамлашга кўмаклашади;

Ўзбекистон ССЖ Президентининг, Қорақалпоғистон МССЖ Вазирлар Кенгашининг, халқ депутатлари вилоят ва Тошкент шаҳар ижроия қўмиталарининг қарори билан диншунослик бўйича экспертиза ўтказиш учун дин масалалари билан шуғулланувчи бўлинмалар ҳузурида диншунослар, диний ташкилотлар вакиллари ва инсон ҳуқуқлари муаммолари бўйича мутахассисларининг жамоатчи эксперт кенгашларини тузади, зарур ҳолларда давлат бошқарув ва суд идораларининг сўрови бўйича расмий эксперт хулосасини беради.

29-модда. **Виждон эркинлигини ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунларни бузганлик учун жавобгарлик**

Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунларни бузишда айбдор бўлган мансабдор шахслар ва фуқаролар Ўзбекистон ССЖ қонунларида белгилаб қўйилган тартибда жавобгар бўладилар.

30-модда. **Халқаро шартномалар**

Башарти ССЖИ ва Ўзбекистон ССЖ иштирок этаётган халқаро шартномада Ўзбекистон ССЖнинг виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги қонунларидан фарқ қиладиган қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 14 июнь.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

«ВИЖДОН ЭРКИНЛИГИ ВА ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни матбуотда эълон қилинган пайтдан бошлаб кучга киритилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, республикада рўйхатдан ўтган ва ишлаб турган диний ташкилотларнинг уставлари (низомлари) улар ҳуқуқий шахс ҳуқуқини олишлари учун 1992 йил 1 январга қадар қонунда белгиланган тартибда рўйхатга олиниши керак. Илгари рўйхатдан ўтмаган, янги тузилаётган, ўзларининг динга мансубликларини ўзгартираётган диний ташкилотлар ўз уставлари (низомлари)ни қонунда белгиланган тартибда рўйхатга олиш ҳамда ҳуқуқий шахс мақомига эга бўлиш учун 1992 йил 1 январдан эътиборан тақдим этадилар.

3. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси шу йил охиригача:

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашига Ўзбекистон ССР Қонунларини «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунига мувофиқлаштириш ҳақида, шунингдек, уни бузганлик учун жавобгарлик белгилаш тўғрисида таклифлар киритсин;

Ўзбекистон ССР ҳукуматининг қарорларини «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунига мувофиқлаштирсин.

4. Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советлари «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни талабларини бажаришни таъминлаш учун зарур чоралар кўрсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 14 июнь.

САРАТОН—ҲОСИЛ ТЎПЛАШ ПАЛЛАСИ

(Боши 1-бетда).

Тупроқдаги намдан самарали фойдаланиш, бегона ўтни кўпроқ йўқотиш учун культиватор ишчи қисмларини иложи борича кенг ўрнатиш лозим. Қатор оралиғи 60 сантиметр бўлган пайкалларда бу ишчи қисмлари 44—46, 90 сантиметрда 74—76 сантиметр кенгликни юмшатиши зарур.

Ғўза гуллаш-ҳосил тугиш даври ҳисобланган июль ойида ўсимлик илдизи ҳам чуқурликка, ҳам ён тарафга тарқалади. Шунинг учун культиватор ишчи қисмларини қуйидагича ўрнатган маъқул: қатор оралиғи 60 сантиметр бўлганда четки қисмлар 6—8, ўртадагилари 14—16, оралиғи 90 сантиметрда эса чеккадагилари 6—8, ўртадагилари 18—20 сантиметргача чуқур ботадиган бўлиши керак. Бундай ишлов бериш тупроқни яхши майдалайди, намликни сақлайди, тупроқнинг сув ўтказувчанлигини оширади. Оғир тупроқли ерларда чизель культиватор билан эгат тубини 25 сантиметргача чуқур юмшатиш зарур.

Эртапишар, мўл ҳосил етиштириш, ғўза ривожини бараварлаштириш учун июль ойида экинни озиқлантириш катта аҳамиятга эга. Бу пайтда берилган озиқлар илгари далага солинган ўғитлар билан биргаликда ниҳолларнинг ўсишини ва ривожланишини бошқариб боради. Ушбу даврда экин ҳақиқий ҳолатга ва қолган ўғит миқдорига қараб озиқлантирилади.

Гуллаш ва ҳосил тугиш даврида ғўзага азотли ёки азот-фосфорли ўғитлар берилиши керак. Бунда гектарига 70—80 килограмм азотли ва 40—50 килограмм фосфорли ўғитлар солинади. Оралиғи 60 сантиметрли қаторларда ўғит суғориладиган жўякнинг ўртасига, 90 сантиметрда эса туп қаторидан 30—35 сантиметр нарига тушиши лозим. Ҳар икала ҳолда ҳам у жўяк тубида 3—4 сантиметр чуқурликда бўлиши зарур.

Таъкидлаш жоизки, гуллаш даврида ўғитлаш кечиккан сари унинг самараси камайиб боради. Кўп йиллик тажрибалар кўрсатишича, ўғит меъёри баравар бўлгани ҳолда июлнинг биринчи ярмида ғўзани ўғитлаш августнинг бошидагига нисбатан ҳосилдорликни 2—3 центнер оширади. Маромида ривожланган ниҳолларни ўғитлаш 10—15 июлгача тугалланиши даркор.

Ўсишдан орқада қолаётган кўчатлар ўғитлашга алоҳида аҳамият беришни талаб этади. Бундай экинга июлнинг иккинчи ярмида қўшимча равишда азотли ва фосфорли ўғитлар солиш керак. Бунда гектарига сарфланадиган азот 50, фосфор 40—50 килограммни ташкил қилади. Сўнгра сув таралади. Мазкур юмушлар 20 июлгача амалга оширилиши шарт. Минерал ўғитлар қуруқ гўнгга аралаштириб берилса, самарадорлик ортади. Бир тонна аммиак селитрасига 2—2,5 тонна маҳаллий ўғит қўшилади.

Гўнг тупроқ тузилишини яхшилайди, ғўза ривожланиши учун яхши шароит яратади. Шуни ҳисобга олиб июль-август ойларида ниҳоллар суст ўсаётган пайкалларда гектарига 10—15 тоннадан чириган ва майдаланган маҳаллий ўғит солиш юқори натижа беради.

Пахта ҳосилига, унинг сифатига кўсак қурти, ўргимчаккана, шира, фузариоз ва вертиллиоз, вилт каби заркунанда ва касалликлар катта зарар етказади. Тахминий маълумотларга кўра июль-август ойларида ҳамма вилоятларда уларнинг кўпайиши кўзда тутилмоқда. Бу зарарли ҳашаротлар ғўзада, маккажўхорида, помидорда, сабзавот-полиз экинларида урчиб кўпаяди. Улардан айниқса жумҳуриятнинг жанубий районлари қаттиқ зиён кўриши мумкин. Юқори ҳарорат таъсирида пахтазорларда ўргимчаккана кенг тарқалиб кетиши кутилмоқда. Зараркунандалар келтирадиган талафотни камайтириш учун ғўза ва йўлдош экинларни ўз вақтида назорат қилиб бориш лозим. Қаерда улар кўпайса, дарҳол биологик ёки кимёвий чора-тадбирларни ишга солиш зарур.

Кўсак қуртига қарши трихограмма дуруст натижа бермоқда. Бу фойдали ҳашаротнинг афзаллиги шундаки, у зараркунандани тухумида қуритади, экинга шикаст етказгунга қадар йўқ қилади. Шунингдек, ёш кўсак қуртига дендробациллин ва битоксибациллин дориворларини ишлатиш ҳам мақсадга мувофиқ. Ўрта ва катта ёшдагиларига эса габробракон билан курашиш самаралидир. Ҳар 100 туп ғўза ҳисобига 3—5 та ўрта ёшли кўсак қурти тарқалганда габробраконни чиқариш керак. Бунда ўзаро нисбат 1:10 тарзида бўлиши лозим. Агар зараркунанда кўпаяверса фойдали ҳашарот ҳам ошрила боради. Зарурат туғилганда кимёвий усулларни ҳам қўллаш зарур. Кўсак қуртига қарши биринчи навбатда тиодан, фозалон, гардон ишлатиш мумкин. Сумицидин, рипкорд, амбуш, ровикорд, пиретроид каби дориворлар ҳам яхши натижа беради. Ўргимчакканага қарши эса акрекс (изофен), кельтан, тедион, олтингугуртли дорилар ишлатилади.

Ширага қарши фосфор, БИ-58, антио, карбофос ва юқорида айтилган пиретроид дориворлардан фойдаланилади. Эслатиш ўринлики, баъзи районларда ҳар йили бир хил доривор ишлатилавергани учун ўргимчаккана, шира каби зараркунандаларга улар тъсир этмай қўйди. Зарарли ҳашаротларни батамом йўқотиш учун ҳамиша турлича кимёвий дориворларни қўлланиш керак.

Жумҳуриятимизнинг аксарият пахтазорларида ниҳоллар маромида ривожланяпти, ҳосил тугаяпти. Эндиги муҳим вазифа ана шу тугунчаларни тўлиқ сақлаб қолишдир. Негаки шу кеча-кундузда пайдо бўлган ҳосил эртапишар, сифатли бўлади. Бундай ғўза тупларини ўз вақтида, сифатли чилпиб чиқиш лозим.

Илмий муассасалар ва илғорлар тажрибаси шуни кўрсатадики, чеканка кечикиб ёки барвақт ўтказилса, ҳосилдорликка зарар етади. Шунинг учун ҳар бир минтақада уни энг қулай муддатларда амалга ошириш зарур. Бу муддатлар ғўзанинг ривожланишига ва шаклланган кўсакларга қараб белгиланади. Агар ҳар тупда 3—4 та кўсак бўлганда чеканка қилинса юқори самара беради. Бу ўрта толали навларда 15—16, ингичка толали навларда эса 19—20 та ҳосил шохчалари чиққан даврга тўғри келади. Ғўзани механизмлар ёрдамида чилпиб чиққан маъқул. Мабодо ниҳоллар ривожи баравар бўлмаса, бу тадбир икки марта ўтказилиши мумкин. Кейингиси биринчисидан 7—10 кун кейин амалга оширилади. Бунда дастлабки чеканкадан қолган ғўза шохлари кесилади. Қайта чилпиш пайтида пичоқлар 3—5 сантиметр юқорироқ қўйилади.

Келгуси йилда жамоа ва давлат хўжаликларини юксак сифатли уруғлик чигит билан таъминлаш учун элита-уруғчилик хўжаликларида ғўза парваришини намунали ташкил этиш лозим. Бундай ҳосил етиштирилаётган майдонларни ҳосил чўғини чамалашга (апробация қилишга) пухта тайёргарлик кўриш керак. Уруғлик учун бошқа навлар аралашмаган, районлаштирилган навлар экилган далалар танлаб олинади.

Ғўза парваришида юқорида айтилган агротехник тадбирлар ўз вақтида, пишиқ-пухта бажарилиши таъминланса, эртапишар, мўл, сифатли пахта ҳосилига мустаҳкам замин қўйилади.

Янгиариқ пахта тозалаш заводида 1991 йил мавсумига пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Бултур 8 хўжаликдан 27.008 тонна қимматли хом ашё қабул қилиб олинганди. Ана шу ҳосилни қайта ишлаш, толага ажратиш барвақт ниҳоясига етказилди. Айни кунларда тайёр маҳсулот буюртмачиларга пешма-пеш етказиб берилмоқда. Шунингдек, пахта ғарамланадиган майдонларни тартибга келтириш, техника воситалари, узатиш ускуналари ва электр асбобларини созлаш юзасидан қизғин иш олиб борилаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Тарозибон Машарип Отажонов. 2. Меҳнатни ташкил этиш, иш муваффақиятини таъминлашда корхона директори Ҳ. Қаландаровнинг хизмати катта. 3. Ўз касбининг усталари Эркин, Қадам ва Рўзмат Бобожоновлар. 4. Корхона ҳаётидан лавҳалар.

Ш. ИБРОҲИМОВ олган суратлар.

«ИККИНЧИ НОН» МУАММОСИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ХЎЖАЛИКЛАРИДА КАРТОШКАЧИЛИККА ЕТАРЛИ ЭЪТИБОР БЕРИЛМАЯПТИ.

Кейинги йилларда бутун жумҳуриятимизда аҳоли истеъмолталаб маҳсулот — картошка етиштириш оқсамоқда. Республика ҳукумати мазкур масалага доимо аҳамият бериб келмоқда. Муҳим қарорлар белгиланаяпти, бироқ уларнинг ижроси суст бормоқда. Дўконларда арзон ва сифатли картошкани топиш мушкул. Бозорларда эса унинг нархи қиммат.

Вилоят ижроия қўмитасининг 1990 йил 27 февралдаги қарори ва вилоят деҳқончилик-саноат уюшмасининг 1990 йил 3 апрелдаги буйруғи билан картошкачиликни ривожлантириш юзасидан бир қатор муҳим тадбирлар белгиланди. Бултур барча тоифадаги хўжаликларда картошка экиладиган майдонларни 1989 йилдаги 9,3 минг гектар ўрнига 10,1 минг гектарга, бу йил эса 12,1 минг гектарга етказиш кўзда тутилганди. Шунингдек, уруғлик картошкани ўтган йили 2 минг, жорий йилда 2,5 минг гектарга экиш мўлжаллланганди. 1990 йилда жами 112 минг тонна, жумладан 21 минг тонна уруғлик картошка тайёрлаш, бу йил эса тегишлича 139 минг ва 25,8 минг тоннага етказиш белгиланганди.

Аммо юқоридаги қарорларни амалга оширишда кўпгина жиддий нуқсонларга йўл қўйилмоқда. Пойтахт вилояти колхоз ва совхозларида картошкачиликнинг кейинги йиллардаги аҳволини таҳлил қилиш шуни кўрсатдики, ушбу муҳим тармоқдаги ишлар қониқарсиз ташкил этилмоқда. Ўн иккинчи беш йиллик мобайнида 533,6 минг тонна картошка тайёрлаш режалаштирилганди. Бу топшириқ 65,5 фоизга уддаланди. Бу даврда ялпи маҳсулот миқдори аввалги беш йилликка қараганда қарийб 35 фоиз кам бўлди. Экин ҳосилдорлиги пасайди. Агар 1981—1985 йилларда ўрта ҳисобда гектаридан 101 центнердан картошка олинган бўлса, 1986—1989 йилларда бу 87 центнерга тўғри келди. Ўтган йили эса янада оз — 65,5 центнердан ҳосил етиштирилди. Буларнинг ҳаммаси маҳсулот харид қилиш давлат режаси бажарилмаслигига олиб келди. 1986—1990 йилларда кўзга тутилган 41,2 минг тонна ўрнига 35,7 минг тонна картошка харид қилинди. Ёки топшириқ 82,6 фоиз адо этилди.

Кўриниб турибдики, вилоят хўжаликларида картошкачиликни ривожлантириш тадбирлари қониқарсиз бажарилмоқда. Бундай маҳсулот етиштириладиган майдонлар йил сайин камайтириб юборилмоқда. Ўтган йили уни 10,7 минг гектар майдонга экиш мўлжалланган бўлса, жорий йилда 9,8 минг гектар белгиланган. Бултур вилоят колхозлари ва совхозларида режадаги 7,5 минг гектар ўрнига 6,2 минг гектар майдонга картошка экилган.

Тармоқни ривожлантириш қониқарсиз эканлигининг яна бир боиси шуки, бу ерда уруғлик етиштирилмаётир. Ўтган йили топшириқда белгиланган 21 минг тонна ўрнига атиги 300 тонна уруғлик тайёрланди. Шу боисдан вилоят хўжаликларига мамлакатнинг бошқа минтақаларидан ҳар йили 30—40 минг тонна шундай картошка ташиб келтирилади. Уларнинг аксарияти районлаштирилмаган бўлади. Қолаверса бу ернинг шароитида ҳалиги навларни парваришлаш юзасидан тавсияномалар йўқлига сабабли паст ҳосил олинмоқда. Устига-устак бундай уруғликнинг таннарҳи кескин кўтарилиб, хўжаликларга қимматга тушмоқда.

Картошка уруғчилигини яхшилаш бўйича белгиланган тадбирлар тўлиқ амалга оширилмаётир. Ўзбекистон сабзавот, полиз экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот институти хўжаликларда картошка уруғчилигини йўлга қўйиш ва уни кўпайтириш борасида етарли ёрдам кўрсатмаяпти. Тошкент вилояти деҳқончилик-саноат уюшмаси ҳозирга қадар бу иш билан шуғулланадиган хўжаликларни аниқламаган. Институтга таянч пунктлари ва уруғчилик участкаларини кенгайтириш учун ер берилмаган.

«Сортсемовош»нинг вилоят бирлашмаси уруғлик картошка етиштириш, бу ишда хўжаликларга амалий ёрдам кўрсатиш билан шуғулланиши керак. Лекин мазкур ташкилот ўз фаолиятини бошқа минтақалардан уруғлик келтиришда савдога воситачилик қилишга қаратмоқда. Бирлашма жорий йил ҳосили учун вилоят хўжаликларига 18,4 минг тонна ёки эҳтиёжнинг 57,5 фоизини қоплайдиган миқдорда экиш материали олиб келди.

Картошка исрофгарчилигига қарши кураш қониқарсиз ташкил этилган. Йиғиштириб олиш, ташиш, сотиш ва сақлаш даврида маҳсулотнинг анча қисми исроф бўлади. Айниқса истеъмол қилинадиган ва четдан келтириб уруғлик учун сақланадиган картошка нобудгарчилиги катта.

Ҳосилни ва экинни зарарли ҳашаротлардан, касалликлардан ҳимоя қилиш, буларга қарши курашиш қониқарсиз аҳволда. Сўнгги пайтларда жумҳурият давлат карантин ташкилоти вилоят учун колорадо қўнғизига қарши курашиш воситаларини етарли даражада ажратмоқда. Лекин назорат яхши бўлмаётганлиги учун кўзланган самара олинмаяпти. Пировардида республика ва умумиттифоқ жамғармасига бўлинадиган, савдо тармоқларига, қайта ишлашга жўнатиладиган картошка миқдори озлигича қолмоқда. Маҳсулотларни харид қилиш ва сифатини текшириш давлат инспекцияси бултур текширишдан ўтказган 3800 тонна картошканинг 1306 тоннасини саралаш учун қайтарган.

Вилоятда тармоқни экстенсив ривожлантириш омиллари мавжуд. Аксарият хўжаликлар картошка етиштиришда суғориладиган ерлардан етарли фойдаланмаяптилар. Ғалла ва эртаги сабзавотдан бўшаган майдонларга ўртаги картошка экилмаяпти. Кўпчилик колхоз ва совхозларда экинни парваришлаш талабларига амал қилинмаётгани сабабли кам ҳосил олинмоқда, сермеҳнат жараёнлар механизациялаштирилмаган. ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, Ўзбекистон сабзавот-полиз экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот институти, «Узсортсемовош» бирлашмаси ҳанузгача эртаги ва кечки картошкани парвариш қилиш ва ҳосилини йиғиштириб олиш бўйича технологик хариталарни тайёрлашмаган.

Хўжаликларда ҳосилдорликнинг аҳволи қуйидагича: картошка етиштириладиган 183 та колхоз ва совхоздан 111 таси ёки 60 фоиздан зиёди ҳар гектар ҳисобига 75 центнердан оз, 59 хўжалик 76—125 центнердан ҳосил олган. Фақат 13 та жамоа хўжалиги гектар ҳосилдорлигини 125 центнердан оширган. Қолоқларнинг кўрсаткичи илғорлар даражасига етказилганда камида 54 минг тонна истеъмол қилинадиган қўшимча картошкага эга бўлиш мумкин.

Йўл қўйилаётган камчилик ва нуқсонлар хўжаликларнинг иқтисодий фаолиятига ёмон таъсир етказаяпти. 1990 йилда колхозларда 21,2 минг тонна картошка етиштирилди. Ҳар центнер маҳсулот таннарҳи режадаги 26 сўм 29 тийин ўрнига 39 сўм 95 тийиндан тушди. 2 миллион 108 минг сўм зарар кўрилди. Вилоят совхозларида бултур 15,4 минг тонна картошка ишлаб чиқарилган. Унинг бир центнери учун кўзда тутилган 28 сўм 90 тийин ўрнига 49 сўм 73 тийин сарфланган. Умумий зарар 2 миллион 700 минг сўмдан ортиқдир.

Кўриниб турибдики, Тошкент вилоятида жумҳурият ҳукуматининг қарорида белгиланган тадбирлар амалга оширилмаётир. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг вилоят деҳқончилик-саноат уюшмаси таркибида мева-сабзавотчиликни интенсивлаш бўлимини ташкил этиш ҳақидаги кўрсатмаси бажарилмаган, мева-сазавотчилик бўйича мутахассислар лавозими белгиланмаган.

Жорий йилда илгариги нуқсонлар такрорланаётганлиги кўзга ташланмоқда. Ихтисослашмаган хўжаликларда картошка экиш учун 20—50 гектардан кичик-кичик участкалар ажратилган. Айримларида бундай ерлар ҳажми 1—15 гектарни ташкил этади. Келгусида бу майдонларни ижарачиларга 0,5—0,7 гектардан бўлиб бериш мўлжалланмоқда. Бунда сермеҳнат жараёнларни механизациялаштириб бўлмайди.

Янгийўл, Чиноз, Оққўрғон районлари хўжаликларида картошка экинини қондириб суғормаслик ҳоллари учрамоқда, унинг талаблари бузилмоқда. Катта майдонларни бегона ўт босиб ётибди. Маҳаллий ва кимёвий ўғитларни ишлатиш устидан назорат бўшашиб кетган. Чиноз, Оққўрғон районларининг баъзи хўжаликларида картошка аммияк селитраси билан озиқлантирилган. Кўп жойларда экинга колорадо қўнғизи тушиб, жиддий зарар етказган.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳайъатининг мажлисида юқоридаги аҳвол кўриб чиқилди. Йўл қўйилган камчилик ва нуқсонлар рўй-рост кўрсатиб ўтилди. Ушбу масала юзасидан сўзга чиққан нотиқлар вазиятни жонкуярлик билан таҳлил қилдилар. Айни пайтда уларнинг гап-сўзларидан хатони тан олмаслик руҳи сезилиб турди. Шунга қарамасдан пировард мақсад ягона бўлди: бор куч ва имкониятни ишга солиб, аҳволни яхшилаш, камчиликларни бартараф этиш, ўзаро ҳамкорлик ва ёрдамни кучайтириш керак.

Э. ИБРОҲИМОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши раисининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН ССР ТАШКИЛ ТОПГАН САНАНИ АНИҚЛАШ БЎЙИЧА КОМИССИЯ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Илмий адабиётларда, матбуотда, бошқа оммавий ахборот воситаларида қатор мақолалар эълон қилинган бўлиб, уларда тадқиқотчилар ва жамоатчилик вакиллари томонидан Ўзбекистон ССР ташкил топган санага оид турли нуқтаи назарлар билдирилган. Сўнгги пайтларда давлат ҳокимияти ва бошқарув идораларига, илмий муассасаларга, жамоат ташкилотларига, жумҳурият рўзномалари ҳамда мажаллаларининг таҳририятларига ана шу масалага ойдинлик киритиш, ўзбек халқининг миллий давлати ташкил топган кунни аниқлаб бериш илтимос қилинган кўплаб хатлар келаяпти.

Ушбу масаланинг муҳим давлат ва ижтимоий-сиёсий аҳамиятга моликлигини инобатга олиб, Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Кенгаши қарор қилади:

1. Ўзбекистон ССР ташкил топган санани аниқлаш бўйича комиссия қуйидаги таркибда тузилсин:

Юсупов Эркин Юсупович — Ўзбекистон ССР Президентлик Кенгашининг аъзоси, СССР халқ депутати, СССР ФА мухбир-аъзоси, ЎзССР ФА академиги, В. И. Ленин номидаги ТошДД ректори (раис).

Алимов Иброҳим Абдуғаффорович — Ўзбекистон ССР ФА тарих институтининг бўлим мудири, тарих фанлари доктори, профессор

Зиёмов Шаҳобитдин Сирожевич — Ўзбекистон ССР халқ депутати, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши миллатлараро муносабатлар масалалари, тил ва маданият қўмитасининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Президентининг маслаҳатчиси

Исматов Маҳмуд — Ўзбекистон ССР халқ депутати, Тошкент вилояти Янгийўл ноҳиясидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигининг раиси

Қодиров Пиримқул Қодирович — Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши миллатлараро муносабатлар масалалари, тил ва маданият қўмитасининг раиси

Муҳиддинов Нуриддин Акрамович — Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти бошқарувининг раиси

Нуруллин Рустам Абдураҳимович — Ўзбекистон ССР ФА тарих институтининг етакчи ходими, тарих фанлари доктори, профессор

Ражабова Раъно Ёдгоровна — Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси ижтимоий-сиёсий муаммолар институтининг сектор мудири, тарих фанлари доктори

Салоҳиддинов Маҳмуд Салоҳиддинович — Ўзбекистон ССР халқ депутати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Президенти, Ўзбекистон ССР ФА академиги

Ўразаев Шавкат Закариевич — Ўзбекистон ССР ФА академиги, Ўзбекистон ССР конституциявий назорат қўмитасининг раиси

Ҳамидов Жаҳонгир Ҳакимович — Ўзбекистон ССР халқ депутати, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ошкоралик масалалари қўмитасининг аъзоси, Ўзбекистон ФА раёсатининг аъзоси, Ўзбекистон ФА академиги

Хўжаев Муҳаммаджон Сулаймонович — Ўзбекистон ССР халқ депутати, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши фан, халқ таълими ва маданий меросни асраш қўмитасининг аъзоси, Фарғона шаҳар ижроия қўмитаси халқ таълими бўлимининг мудири

Ҳолбоев Сатим Холбоевич — В. И. Ленин номидаги ТошДД сиёсий тарих кафедрасининг доценти, тарих фанлари номзоди

Шаропов Шамси — В. И. Ленин номидаги ТошДД профессори

2. Комиссияга Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг сессиясида қараб чиқиш учун хулоса тайёрлаш топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

ИЖТИМОИЙ СОҲАГА ЭЪТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Ижтимоий соҳа — соғлиқни сақлаш, халқ таълими, маданият ҳаммавақт алоҳида эътибор ва ҳимояга муҳтож бўлиб келган. Бозорга ўтиш шароитида бундай мадад кўрсатиш зарурати бир неча баравар кўпайди. Наманган вилояти ижтимоий кўмакчи соҳаларни ривожлантиришдаги заиф жойларни аниқлаш, ушбу соҳа олдида турган муаммоларни бартараф этиш юзасидан аниқ-равшан тадбирларни ишлаб чиқиш — бир неча кун мобайнида вилоятда бўлган Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси мутахассислари, бир қанча жумҳурият вазирликлари ва идоралари ходимлари гуруҳининг мақсади шундай эди. 28 июнь, ўтган жума куни ана шу танишув якунлари чиқарилди.

Кенгашга шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларининг раҳбарлари, соғлиқни сақлаш, халқ таълими, маданият ходимлари таклиф этилдилар. Ижтимоий соҳаларни ривожлантириш борасида шубҳасиз муайян ютуқларга эришилганлиги таъкидланди. Унинг моддий-техникавий базаси мустаҳкамланмоқда.

Бироқ, буларнинг ҳаммаси кўп даражада Наманган шаҳрининг ўзига, йирик район марказларига тегишлидир. Узоқ қишлоқ жойлардаги аҳвол эса анча жиддий ва мушкулдир. Бутун вилоятда атиги тўққизта типовой клуб ишлаб турганини айтишнинг ўзи кифоя. 500 тадан кўпроқ кутубхонанинг атиги учтаси типовой лойиҳа асосида қурилган. Кутубхоналарнинг аксарият қисми эса мослаштирилган биноларга, кўпинча авария ҳолатидаги биноларга жойлашган.

Бундай аҳвол у ёки бу даражада аҳоли маданиятининг умумий савиясига ҳам таъсир қилади. Айни вақтда таълим даражасини кўтариш, болалар ўртасида тарбиявий ишлар сифатини яхшилаш зарурлиги тўғрисида кўп гапирилмоқда ва қарорлар қабул қилинмоқда. Аммо бу қарорлар кўпинча қоғоздагина қолиб кетмоқда — уларни рўёбга чиқариш учун моддий маблағ етишмайди.

Соғлиқни сақлаш, халқ таълими соҳасида ҳам ечилмаган муаммолар кўп. Кенгаш қатнашчилари мазкур соҳаларни ривожлантиришга ёрдам бериш мақсадида кўрилаётган тадбирлар ҳақида гапирдилар. Соғлиқни сақлаш, халқ таълими, маданият ходимларини ижтимоий ҳимоялашга доир қўшимча имкониятлар қидирилмоқда. Ўз оталиғидаги мактабларга ўқувчилар ва ўқитувчилар ёрдамчи хўжаликлар ташкил этишлари учун бир гектардан ер ажратган вилоятдаги қатор хўжаликларнинг ташаббуси диққатга сазовордир. Аҳолининг бошқа тоифаларига ҳам шундай ғамхўрлик қилинмоқда. Кўпгина жамоа ва давлат хўжаликларида далалар ҳамда фермаларда ишлаётганлар учун бепул иссиқ овқат уюштирилган.

Вилоят марказида камбағаллар учун дўкон очилиши тўғрисидаги таклиф ҳам катта қизиқиш уйғотди, бу ерда сотиладиган молларга анча кам нарх белгиланади. Хуллас, ижтимоий муҳитни турли-туман хатоликлар ва кутилмаган воқеалардан қандай қилиб сақлаш тўғрисида ғоялар ҳамда таклифлар етарли даражада айтилди. 1991—1993 йилларда вилоят халқ хўжалиги ижтимоий тармоқларининг моддий-техника базасини ривожлантиришни жадаллаштиришга доир тадбирлар режаси ишлаб чиқилган. Бу режа жумҳурият Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг мажлисида кўриб чиқилади. Шундай қилиб, ҳамма нарса режалаштирилган ишларни бажаришда қолган. Бу режаларнинг қисқа муддатда муваффақиятли амалга оширилиши ижтимоий соҳаларнинг бозорга ўтишини бирмунча енгиллаштиради.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. Самандаров, халқ депутатлари вилоят Кенгашининг раиси, Наманган вилоят партия комитетининг биринчи котиби Б. Ж. Ҳакимов нутқ сўзладилар.

Н. ХУЖАЕВА,
ЎзТАГ мухбири.

ХУШХАБАРЛАР

Маржонбулоқ олтин конида рақобатни мураккаб иқтисодий аҳволдан олиб чиқадиган йўл деб ҳисоблашмоқда. Коннинг учта участкасига мустақиллик берилди, бинобарин улар иш ҳақи фондини ўзлари тасарруф этадилар. Ҳозир бу ерда ана шу янги тизим асосида кон устини очиш ва таркибида олтин бўлган рудани қазиб чиқаришга тайёргарлик кўрилмоқда.

Мутахассисларнинг фикрича, меҳнатни ташкил этишнинг янги шакли ишлаб чиқариш масалалари ва ижтимоий-маиший масалаларни самаралироқ ҳал этишга ёрдам беради. Бу ерда Тошкент малака ошириш илмгоҳининг филиали очилди, унда одамларга янги касблар ўргатилади.

Жиззах вилояти.

●

Фарғонада ижарага ўтган савдо корхоналари уюшмаси тузилди. Шаҳар саноат моллари савдоси тизмасидаги магазинларнинг жамоалари уюшма таркибига кирди. Уюшманинг асосий вазифаларидан бири бозорга ҳақиқий таъсир ўтказиб маҳсулот ишлаб чиқарувчининг манфаатларини харидор манфаатларига бўйсундиришдан иборат.

— Ҳозир Фарғонада 45 та ижара магазини бор, —дейди уюшма раиси Э. Аҳмедов. — Шу магазинлар туфайли товар обороти анча кўпайди, аҳолига савдо хизмати яхшиланди. Шундай бўлиши табиийдир. Чунки мустақиллик ишни мунтазам такомиллаштиришни тақозо этади. Ижара мулкни хусусийлаштириш йўлидаги чинакам қадамдир. Ҳозирнинг ўзидаёқ савдо корхоналарини жамоа ва шахсий мулкка ўтказиш юзасидан маҳаллий Советларга тавсияномалар тайёрланди. Шу муносабат билан уюшма энди иш бошлаётган ижарачиларга зарур ёрдам кўрсатиш учун жамғарма ташкил этиш ниятидадир.

Фарғона вилояти.

●

Олмалиқ кон-металлургия комбинатида қимматбаҳо қотишмаларни ажратиб қайта ишлайдиган янги участка қурилиши бошланди. Илгари бу операция Новосибирскда амалга оширилар эди. Энди Олмалиқ кон-металлургия комбинати ўз маҳсулотини мустақил тасарруф этиш имкониятига эга бўлди. Бу маҳсулотни харид қилишни хоҳловчилар хорижда ҳам кам эмас. Ана шундай битимлар натижасида олинадиган валюта Ўзбекистонда қолади Бунинг устига қонунга мувофиқ бу валютанинг олтидан бир қисми комбинат тасарруфига ўтади.

Олмалиқликлар янги участка қурилишини тезлаштириш учун бундай ишлаб чиқаришда катта тажрибага эга бўлган Навоий кон-металлургия комбинати билан машина-ускуналар ва технология етказиб бериш тўғрисида шартнома туздилар.

Тошкент вилояти.

(ЎзТАГ).

МУҲАНДИС ОБРЎСИ

Тошкентда СССР илмий ва муҳандислик жамиятлари уюшмаси Ўзбекистон жумҳурият бошқарувининг пленуми бўлди. Унда олимлар ва халқ хўжалиги тармоқларининг мутахассислари, турли вазирликлар ва идораларнинг вакиллари қатнашдилар.

Муҳандислик касби обрўсини кўтариш, муҳандислик фаолиятининг ижтимоий, ҳуқуқий ва иқтисодий кафолатларини таъминлаш, олимлар, ишлаб чиқариш новаторларини фан-техника тараққиёти вазифаларини ҳал этишга, уларнинг ижодий имкониятидан жумҳурият ижтимоий-иқтисодий ривожланишини жадаллаштириш учун самарали фойдаланишга кенг жалб этиш билан боғлиқ муаммолар муҳокама қилинди.

Пленумда Ўзбекистон илмий ва муҳандислик бирлашмалари уюшмасининг янги Низоми лойиҳаси муҳокама қилинди. У шу йилнинг декабрида ўтказиладиган навбатдаги съездда қабул қилинади.

Пленум иши тугаганидан сўнг янги жамоат ташкилоти — Ўзбекистон халқ академиясини таништириш маросими бўлди. Уни ташкил этишдан мақсад — хўжаликнинг барча соҳаларида халқ ижодиёти анъаналарини тиклашдан иборат.

Дийдорлашув

БОБОДЕҲҚОН МАДҲИ

«Бугунги дийдорлашув барчани тўлқинлантириб юборди, дилларимизни бир-бирига пайваста этди. Шундай учрашувлар, сайллар ўтказишни анъанага айлантирайлик, замин заҳматкашлари билан мулоқот қилиб, уларнинг дарду армонларига, орзу-интилишларига доимо ошно бўлайлик!»

Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори, ВАСХНИЛ академиги, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Маҳмуд Мирзаев Ўзбекистон радиоси қишлоқ хўжалиги эшиттиришлари бош муҳарририяти Ленин комсомоли номидаги Тошкент марказий маданият ва истироҳат боғи маъмурияти билан биргаликда куни кеча ўтказган «Таъзим сизга, бободеҳқон!» мавзусидаги учрашув-сайлда сўзга чиқиб, юқоридаги фикр-мулоҳазаларни билдирди. Ўзбекистоннинг бош боғбони таъкидлаганидек, бу дийдорлашув пахтакору пиллакорлар, ғаллакору сабзавоткорлар ва бошқа касб соҳибларининг кўнглини кўтариб, руҳлантиришда, олимлар, мутахассислар, шоирлар ҳамда журналистлар билан ошкора мулоқотида, ҳозирги куннинг долзарб муаммоларини ўртага ташлашда муҳим аҳамият касб этди.

Истироҳат боғининг ёзги «Яшил театри»га республикамизнинг барча вилоятларидан уста пахтакорлар, моҳир пиллакорлар, миришкор боғбону соҳибкорлар, қишлоқ хўжалиги бошқа соҳаларининг вакиллари, етакчи мутахассислар ташриф буюришди. Улар орасида Сирдарё районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги сабзавоткори Саид Зикриёев, Балиқчи районидаги «Бўстон» совхози бош ҳосилоти Мамадали Раҳмонов, Пайариқ районидаги «Партия XXII съезди» колхози бошқаруви раиси Эрдон Аҳадов, Пешку районидаги Куйбишев номли жамоа хўжалиги пахтакори Зоир Ҳожиев ва бошқа кўплаб ўз соҳасининг фидойилари бор эди.

Ўзбекистон радиосининг бадиий сўз усталари дилларни эритувчи майин мусиқага ҳамоҳанг равишда бободеҳқон мадҳ этилган ажойиб шеърий сатрлар билан мулоқотни бошлаб бердилар:

Ҳунарлар кўп, ишлар кўп,
бироқ,
Барчасидан улуғ имконим,
Эл ғамида туну кун
уйғоқ,
Таъзим сизга,
бободеҳқоним!

Шеър куй-қўшиққа, дил сўзларига уланиб кетди. Фахриддин Умаров, Орифжон Хатамов, Муҳаббат Шамаева, Илёс Маллаев, Нуриддин Ҳамроқулов, Илҳом Жўраев, Замира Суюнова ва бошқа таниқли **санъат**корлар, «Дуторчи қизлар», «Тановар» дасталари ўзларининг дилрабо қўшиқлари, рақслари билан сайлга файз-тароват бахш этишди. Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов, Нормурод Нарзуллаев мулоқот иштирокчиларини шеърият бўстони намуналаридан баҳраманд этишди.

Учрашувда иштирок этган Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги вазирининг биринчи ўринбосари Абдуваҳоб Йўлдошев, «Узплодоовощвинпром» концерни раисининг биринчи ўринбосари Ҳамидулла Раҳматуллаев, Ўрта Осиё қишлоқ хўжалиги иқтисодиёти илмий-тадқиқот институти директори, Саид Усмонов ва бошқа ўртоқлар деҳқончиликни ривожлантириш, қишлоқ меҳнат аҳли тўғрисида ғамхўрлик кўрсатиш, илм-фан ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш борасида қандай тадбирлар кўрилаётганлиги ҳақида гапирдилар, ҳозирги куннинг долзарб муаммоларига тўхталдилар.

— Бугунги учрашув-сайлни ташкил этиш ҳамда ўтказишда маданият ва истироҳат боғи директори Мирзаали Жалилов бошчилигидаги хизматчилар, мулоқотни уюштириш ҳомийси — Чироқчи районидаги «Восход» давлат хўжалиги директорининг ўринбосари Сайфулла Холмўминов етакчилигидаги совхоз вакиллари катта жонбозлик кўрсатишганини таъкидлаш зарур, — дейди Ўзбекистон раидоси қишлоқ хўжалиги эшиттиришлари бош муҳарририяти раҳбари Ортиқали Тиловбердиев. — Кўпчилик қатнашчилар шундай сайллар ўтказишни анъана қилиб қўйиш истагини билдиришди. Эл хоҳиш-иродасини адо этишни ўз бурчимиз деб биламиз.

С. ЖЎРАЕВ.

СУРАТЛАРДА: 1. Учрашув-сайл қатнашчиси — Сирдарё районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги сабзавоткори Саид Зикриёев. 2. Пешку районидаги Куйбишев номли колхоз пахтакори Зоир Ҳожиев. 3. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Фахриддин Умаров. 4. Хушовоз хонанда Замира Суюнова.

Ж. БОБОРАҲМАТОВ олган суратлар.

Давлат автомобиль назоратининг 55 йиллигига

ҚИНҒИРЛИККА ҒОВ

Давлат автомобиль назорати хизмати мураккаб соҳа. Йўлда ҳар хил ҳайдовчиларга дуч келиш табиий. Шу йилнинг 22 мартида Пахтакор райони давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан ЗИЛ-133 маркали, 39—09 СНЛ автомашинаси тўхтатилганда ундан 13 тонна кишмиш майиз чиқди. Бу машина Самарқанд районидаги Куйбишев номли жамоа хўжалигига тегишли бўлиб, ҳайдовчи Т. Зокиров майизни Қозон шаҳрига пуллаш учун олиб кетаётган экан...

Бунга ўхшаш антиқа воқеалар жорий йилнинг март-апрель ойларида кўплаб содир бўлди. Масалан, Самарқанд шаҳридаги 3-автокорхонага қарашли А. Бўриев ҳайдаб бораётган КамАЗ-5410 маркали 20—56 СНЛ ва К. Зайнапов бошқараётган МАЗ-5423 маркали 29—94 СНЛ автомашиналари 20 тонна сарёғни жумҳуриятимиздан ташқарига олиб чиқиб кетаётганида қўлга тушдилар.

Бозор иқтисодиёти шароитида давлат автомобиль назорати ходимларининг иши янада кўпайди. Республикамиздаги аҳвол бошқа жойларга қараганда яхши бўлганлиги учун озиқ-овқат маҳсулотларини олиб чиқиб кетишга уринишлар ҳамон тез-тез учраб турибди.

Ходимларимиз 27 март куни К. Ҳамроев бошқараётган ЗИЛ-130 маркали 76—62 КФЛ автомашинасини Қашқадарёнинг Баҳористон районида тўхтатиб 7,5 тонна унни давлат омборхонасига қайтардилар. Ишчи-хизматчиларимизнинг сезгирлиги, шижоати ва ғайрати туфайли бундай қинғир ишларга барҳам берилаётир...

Бундан роппа-роса 55 йил муқаддам, яъни 1936 йил 3 июлда СССР Халқ Комиссарлари Кенгаши ишчи-деҳқон милицияси бош бошқармаси қошида Давлат автомобиль назоратини тузиш тўғрисида қарор қабул қилганди. Шундан буён 3 июль давлат автомобиль назорати куни сифатида нишонланади.

Ўша даврда тасдиқланган Низомга кўра, ҳалокатларга олиб борувчи ҳаракатларга ва автотранспортдан нотўғри фойдаланишга қарши кураш, ҳайдовчиларни тайёрлаш ва тарбиялаш, автопаркларни ҳисобга олиш вазифаси ҳам шу ташкилотга юклатилди.

50-йилларга келиб транспорт воситалари ва йўловчилар ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш ишлари ташкилий жиҳатдан ўзгара бошлади. Айрим милиция бошқармаларида аварияга қарши кураш ишлари қийинлашиб кетганлиги сабабли махсус кўча ҳаракатини бошқариш бўлинмалари тузила бошланди. Улар маҳаллий давлат автомобиль назорати таркибига киритилмади, аммо ўзаро ҳамкорликда иш олиб бордилар. Ҳаракат хавфсизлиги хизмати мамлакатнинг кўплаб шох кўчаларида ҳам ташкил этила бошланди.

Юқорида кўрсатиб ўтилган бўлинмалар устидан умумий раҳбарлик ишларини СССР Ички ишлар вазирлиги давлат автомобиль назорати бош бошқармаси олиб борар эди. Бу хилдаги ўзгаришлар иттифоқдош жумҳуриятларнинг 1963 йилда тасдиқлаган ана шу масалага доир Низомида ўз аксини топди.

Автомобиллар сонининг тобора ортиб бориши йўл ҳаракатида кўплаб муаммоларни келтириб чиқарди. Ана шунинг учун ҳам аксарият вазирлик ва ташкилотларда йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш комиссияси тузилди.

1978 йилда Вазирлар Маҳкамаси давлат автомобиль назорати тўғрисидаги Низомни тасдиқлади. Ҳозирги кунда шунга мувофиқ ДАН ходимларига йўл ҳаракати қоидаларига амал қилишни, транспорт воситаларининг техник ҳолатини, йўлсозлик ва унинг жиҳозланишини назорат қилиш, ҳайдовчилик гувоҳномасини бериш, автомобиль ва мотоциклларни рўйхатга олиш, йўл ҳаракати ҳодисаларини ҳисобга олиш ва уларни таҳлил этиш, омма орасида тушунтириш ишларини олиб бориш топширилди. Бу ишлар битта мақсад — ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш, йўл ҳаракатини ташкил қилишни такомиллаштириш ва транспортдан унумли фойдаланишга қаратилгандир.

Йўлларда тартиб-интизомни сақлаш ишларида жумҳуриятимиз автомобиль назорати ходимлари жонбозлик кўрсатмоқдалар. Жамоамиз транспорт ва йўлсозлик, шунингдек, ҳисоблаш техникалари бўйича мутахассисларни, педагоглар, журналистлар, психологлар, ҳуқуқшунослар каби малакали хизматчиларни ўз ичига олган. Улар автомобиль ва вертолётлар, алоқа воситалари ва радиоасбоблари, компьютер ва видеоанжомлари билан таъминлангандир.

Давлат автомобиль назорати ходимлари одамлар хавфсизлигини, тинчлигини муҳофаза қилар эканлар, гоҳида ўз ҳаётларини хавф остига қўядилар. Баъзан жиноятчиликка қарши кураш ҳамкасбларимиз учун фожиали тугайди. Бугунги байрам кунида ўз ҳаётларини халқ тинчлиги, осойишталиги йўлида қурбон қилган ходимларимиз хотиралари олдида бош эгамиз.

Андижон вилояти давлат автомобиль назоратида хизмат қилиб жиноятчиларга қарши курашда қаҳрамонона ҳалок бўлганлар: милиция катта лейтенанти И. Мадаминов, милиция старшинаси А. Хўжамов ва Тошкент вилоятидан милиция капитани С. Иноғомовдек довюрак ходимларимизни асло унутмаймиз. Улар ҳамиша, сафимизда туриб, ходимларимизни улуғ ишларга раҳлантирадилар.

Кенг жамоатчилик йўл ҳаракати қоидаларини тарғибот қилишда қатнашмоқдалар, мактабларда катта ишларни олиб бормоқдалар. Зеро, улар транспортнинг техник ҳолатини текшириб, жамоат комиссиясига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Жумҳуриятимиз раҳбарияти, халқ депутатлари ва совет органлари жойларда давлат автомобиль назорати ходимларига йўл ҳаракати ҳодисаларининг олдини олишдек муҳим ишда ёрдам бераётирлар.

Давлат автомобиль назорати ходимлари қатор меҳнат жамоалари билан ҳамкорликда фан-техника ютуқларидан фойдаланиб, йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш учун курашга бел боғлашган.

Б. МАМЕНОВ,
жумҳурият Ички ишлар вазирлиги давлат автомобиль назорати бошқармаси инспектори.

ЙЎЛДА УНИНГ НИГОҲИ

Ҳаким Иброҳимов ўн бир йилдирки, Самарқанд районидаги йўл-соқчилик хизматида. Унинг милиция формасини кийганига 15 йил тўлди. Ноҳиядаги серқатнов йўллар Ҳакимжоннинг назоратида. Ўзига бириктилган ҳудуддаги хавфли жойларни яхши ўрганиб, йўл ҳаракати қоидалари бузилишининг олдини олишга эришмоқда. У жуда хушёр: рўпарадан келаётган машиналар орасидан маст ҳайдовчини дарҳол ажрата олади. Ҳамкасбларининг: «Қандай аниқлайсан?» — деб берган саволларига у; «Транспортни бежо бошқараётганлар ўзлари сездириб қўядилар», — деб жавоб беради.

Ўтган ярим йил мобайнида у маст ҳолда рулга ўтирган юздан ортиқ ҳайдовчини тўхтатиб, жазога тортди. Бу билан Ҳакимжон содир бўлиши муқаррар қанчадан-қанча фожиаларнинг олдини олди.

Табиатан эпчил, бақувват ва ҳаракатчан йигит автомобиль рулида ўтирган жиноятчини ҳам аниқлай олади. Унинг иштирокида кўплаб жиноятлар фош этилди. Наркотик моддалар ташиш, номусга тегиш, ясама арақлар ишлаб чиқариш каби жиноятларга қўл урганлар кирди-корлари очилишида Ҳакимжоннинг ҳиссаси бор.

— Мен эришган ютуқларда, — дейди Ҳ. Иброҳимов, — фақат ўзимнинг эмас, балки хизмат бурчимни ўтаётган жойлардаги жамоатчиликнинг ҳам хизмати беҳад каттадир.

Ҳалол хизмати учун Ҳ. Иброҳимов офицерлик лавозимига тавсия қилинди. Унинг уч нафар фарзанди бор. Катта ўғли Латифжон ҳам отасидек давлат автомобиль назорати ходими бўлишни орзу қилмоқда.

Йўл ҳаракатининг жуда кўп иштирокчилари Ҳакимжонга иззат-икром билан қарайдилар. Албатта, бундай ҳурмат кишига ўз-ўзидан келиб қолмайди. У атрофидагиларга доимо эътибор кўрсатади. Хушмуомала, ўз хизмат вазифасини сидқидилдан бажаради.

Д. РУСТАМОВА.

СУРАТДА: Ҳакимжон Иброҳимов иш устида.

Муҳаррир
Н. ЁҚУБОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

СССР ИЛМИЙ МУҲАНДИСЛАР ЖАМИЯТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР ҚИЗИЛ ЯРИМ ОЙ ЖАМИЯТИНИНГ «МЕҲР-ШАФҚАТ» БЎЛИМИ ҚОШИДАГИ

ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТИ ТАБИАТДА ҚУВВАТ-АХБОРОТ

АЛМАШИНУВИ МУАММОЛАРИНИ

ЎРГАНИШ УЮШМАСИ

Жумҳуриятда хизмат кўрсатган руҳий табиб, нафақат Ўзбекистон жумҳуриятида, балки Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳуриятларининг ОЛМАОТА, ЖАМБУЛ, БЕШКЕК ва бошқа шаҳарларида, вилоятларида, шу жумладан Тошкент шаҳрининг

«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ САРОЙИДА

кўп сонли мухлисларнинг ҳурматига сазовор бўлган

МОСКВА табобат маркази сертификат дипломининг соҳиби

НЕЪМАТЖОН МАМАТОВ

НАВБАТДАГИ

САЛОМАТЛИК СЕАНСЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

Руҳий таъсир остида инсоннинг олий нерв системасининг кўпгина функционал касалликлари, жумладан: шол, соқовлик, дудуқланиш, қулоқ эшитмаслиги, кўрлик, ҳар хил невротик ҳолатлар, семизлик, ҳаддан ташқари озиб кетиш, асаб касалликлари, юрак сиқилиши, жинсий заифлик, бефарзандлик, нафас қисиши, қанд касаллиги, ошқозон яраси, псевдоревматизм, псариаз (терига оқ тушиши), қичима, баданда туз йиғилиши, юрак томир касалликларини 5—6 сеансда даволашга ҳаракат қилинади ва саломатлаштирилади. **«ИХЛОС-ХАЛОС» деган халқимиз.**

УШБУ СЕАНС КЎП СОНЛИ ШИФО ТОПАЕТГАН БЕМОРЛАРНИНГ ТАЛАБЛАРИГА МУВОФИҚ

3—8 ИЮЛЬ КУНЛАРИ

СОАТ 10 ВА 18.00 ДА

СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ ГУЛИСТОН ШАҲРИДАГИ «ВАТАН» КИНОТЕАТРИДА ЎТКАЗИЛАДИ

ЧИПТАЛАР КИНОТЕАТР КАССАЛАРИДА СОТИЛАДИ.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги

Тошкент вилояти халқ таълими бошқармаси

12-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1991—1992 ўқув йили учун қуйидаги ихтисосликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ФЕРМЕР-ЧОРВАДОР (чорва молларига ветеринар ишлов бериш оператори, электромонтёр, кенг ихтисосли тракторчи-машинист, «В» ва «С» тоифали автомобиль ҳайдовчиси ва чорва фермаси механизатори мутахассисликлари берилади) — **ўқиш муддати 2—3,5 йил.**

ФЕРМЕР-АСАЛАРИЧИ (асаларичи, электромонтёр, кенг ихтисосли тракторчи-машинист, «В» ва «С» тоифали автомобиль ҳайдовчиси ва дурадгор мутахассисликлари берилади) — **ўқиш муддати 2—3,5 йил.**

ФЕРМЕР—ЎСИМЛИКШУНОС (мева-сабзавотчилик устаси, электромонтёр, кенг ихтисосли тракторчи-машинист, «В» ва «С» тоифали автомобиль ҳайдовчиси, трактор ва автомобилларни тузатувчи чилангар мутахассисликлари берилади).
— **ўқиш муддати 2—3,5 йил.**

КЕНГ ИХТИСОСЛИ ТРАКТОРЧИ-МАШИНИСТ (кенг ихтисосли тракторчи-машинист, «С» тоифали автомобиль ҳайдовчиси, трактор ва автомобилларни тузатувчи чилангар мутахассисликлари берилади) — **ўқиш муддати 3 йил.**

АСАЛАРИЧИ — **ўқиш муддати 1 йил.**

ЧОРВА МОЛЛАРИГА ВЕТЕРИНАР ИШЛОВ БЕРИШ ОПЕРАТОРИ — **ўқиш муддати 1—3 йил.**

ҲУЖЖАТЛАР 14 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқувчилар 19 августдан бошлаб биологиядан имтиҳон топширадилар ва касб йўналиши бўйича суҳбатдан ўтадилар.

Билим юртига 9, 11-синф ҳажмида маълумотга эга бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

3—3,5 йиллик ўқишни тугатганларга ўрта маълумот ҳақида ҳужжат билан мутахассислиги тўғрисида диплом берилади. 2 йиллик фермер гуруҳларига Совет Армияси сафидан қайтган йигитлар қабул қилинадилар.

Фермер гуруҳлари ўқувчиларга босқичма-босқич текширув натижаларига кўра ҳар курсдан сўнг мутахассислик бериб борилади.

Ўқувчилар кунига 3 маҳал бепул овқат, кийим-бош, стипендия ва ишлаб чиқариш практикаси давридаги меҳнат ҳақининг 50 фоизи билан таъминланадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар олий ва ўрта махсус ўқув юртларига имтиёзли равишда қабул қилинадилар.

Фермер гуруҳларининг ишлаб чиқариш практикаси Ватанимизнинг фермер хўжаликларида ва хорижий мамлакатларда ўтказилади.

Ўқиш муддати иш стажига киради.

Билим юрти замонавий бинога жойлашган, бадиий ҳаваскорлик тўгараги ва спорт секциялари ишлайди.

Билим юрти директори номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт (асли), маълумоти ҳақидаги гувоҳнома (асли), турар жойидан справка, ота-онасининг иш жойидан справка, 6 дона фотосурат 3х4 см, 086/У формадаги медицина справкаси.

Машғулотлар 1 сентябрдан бошланади ва фақат ўзбек тилида олиб борилади.

Ҳужжатлар соат 8.00 дан 16.00 гача қабул қилинади.

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент вилояти, Орджоникидзе ноҳияси, Геофизика қўрғончаси, М. Горький метроси — Тузель автобусининг «Геофизика» бекати, (21, 63, 73, 112-шаҳар автобусларининг охирги «1-Қорасув» даҳаси» бекати), телефон 64-31-34.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

БУЮРТМА № 5696 Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.00. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12